

www.vpress.ovh

Waasan Päivälehti

Täällä olemme:
www.vpress.ovh

24/7

Waasan Päivälehti – nro 3 – Sunnuntai, 18 tammikuuta, 2025 – Neljäs vuosikerta – ISSN 2954-243X

HYVINVOINTIALUE

Hyvinvointialue on pahasti ruuhkautunut – potilaita odottaa jatkohoitopaikkaa jopa vuorokausia

Pohjanmaan hyvinvointialueella sosiaali- ja terveyspalveluiden palveluketju on pahasti ruuhkautunut, ja tilanne näkyy erityisesti sairaalan hoito-osastoilla ja päivystyksessä.

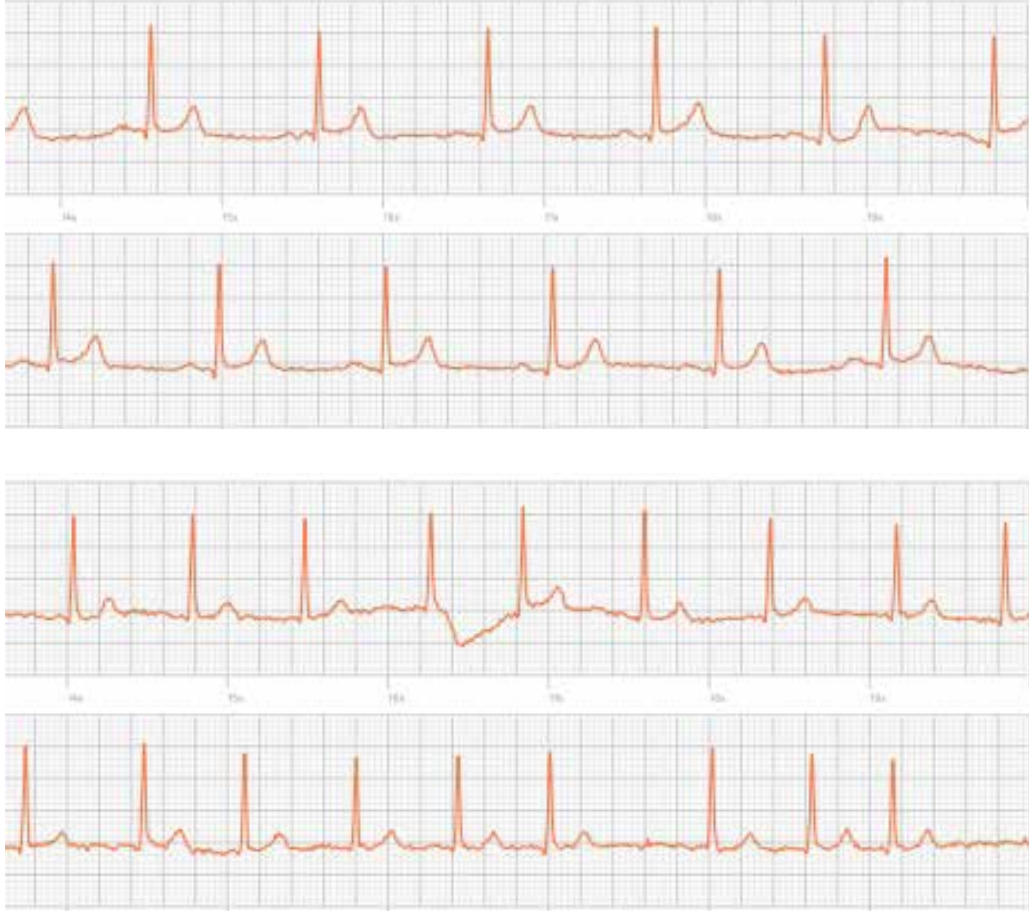
Potilaat joutuvat odottamaan jatko-hoitopaikkaa jopa kaksi vuorokautta, ja osastoilla on

jatkuva paine, kun influenssakausi ja muiden akuut-tien hoitojen tarve ovat kasvattaneet asiakasvirtaa. Ruuhkien taustalla ovat useat samanaikaiset tekijät: vaativien influenssatapausten määrä on suuri, monet vanhukset tarvitsevat jatkohoitoa tai kuntoutusta, ja hoivapaikkojen rajallinen määrä hidastaa potilaiden siirtymistä eteenpäin hoitoketjussa. Til-

apäisillä lisäpaikoilla ja lisähenkilökunnalla pyritään helpottamaan tilannetta, mutta tilanteen normalisoituminen vie aikaa. Hyvinvointialueen johtajat muistuttavat, että ruuhkia ei voida täysin ehkäistä, mutta niihin on varauduttu etukäteen suunnitelmin ja käytännöin. Palveluohjauksen rooli on keskeinen, jotta asuminen, hoiva ja avo-hoito toimivat tehokkaasti ja paikat täyttyvät oikeassa järjestyksessä. Asukkaita kehoitetaan käyttämään maksutonta päivystys-apua numeroon 116117, jos he epäilevät tarvitse-vansa hoitoa, sillä ajoissa saatu ohjaus voi vähentää päivystyksen ruuhkaa. Henkeä uhkaavissa tilanteissa tulee soittaa aina 112. Lähde: Pohjanmaan hyvinvointialue / STT-tiedote Hyvinvointialueen palveluketju on ruuhkautunut

TERVEYS

Onko sinulla Eliquis-lääkitys? Silloin lääkityksesi on kal-
listunut äsken.

Monet suomalaiset, jotka käyttävät verenohennuslääkkeitä, kuten Eliquis-lääkettä (apixaban), ovat äskettäin saaneet apteekissa odottamattoman viestin: halvempi vaihtoehto ei enää ole olemassa – eikä Kela korvaa lääkettä.

Syynä on korkeimman oikeuden päätös, joka palautti lääkemyyriä BMS:n yksinoikeuden apixabaniin. Tämän vuoksi useita rinnakkaisia valmisteluja on vedetty pois markkinoilta. Tällä hetkellä alkuperäisen valmisteen Eliquis on pääasiassa saatavilla, samoin kuin vaihtoehto, jolla on rajoitettu saatavuus. Tilanne koskee noin 135 000 potilasta Suomessa, mikä on hyvin suuri määrä. Monet heistä ovat iäkkäitä ja kroonisesti sairaita. Lääkemyyriä on jättänyt hakemuksen korvauksen palauttamiseksi, ja viranomaiset käsittelevät sitä parhaillaan. Halvempia rinnakkaislääkkeitä ei enää ole saatavilla, yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Se, ettei Eliquisista korvata, tarkoittaa, että lääkettä ei enää nousee noin kolme kertaa kalliimmaksi. Li-

säksi sitä ei sisällytetä lääkkeiden korvausten kattoon. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen viesti on selvä: älä missään nimessä lopeta hoitoa itse. Hoidon keskeyttäminen aiheuttaa erittäin suuren veritulpan riskin, jolla on toimintakykyä heikentäviä seurauksia. Ota yhteyttä lääkäriin tai farmaseuttiin saadaksesi neuvoja – ja pysy ajan tasalla muutoksista. on tietenkin mahdollista vaihtaa lääkitys toiseen, jolla on sama vaikutus, esimerkiksi Xarelto. Tämä on kuitenkin tehtävä neuvottelun hoitavan lääkärin kanssa. Tapaus osoittaa, miten oikeudelliset prosessit ja lääkepolitiikka voivat nopeasti vaikuttaa potilaiden jokapäiväiseen elämään – jopa Suomessa, jossa lääkkeiden saatavuus on yleisesti vakaa. Loppujen lopuksi potilaat ovat täysin viattomia tähän ongelmaan, vaikka he maksaisivat siitä. Kuvat: Ylimmässä kuvassa on normaali EKG. Alempi kuva näyttää epäsäännöllisen pulssin, joka on tyyppinen eteisvärinäälle, mikä aiheuttaa veritulppien riskin, jos sitä ei hoideta. Lähde: Fimea, Lääketiedot 9.1.2026

Viikon kuva:

Talvi

LAPSETTOMUUSHOIDOT

Taysissa syntyi yli 4 500 vauvaa – nyt kriittinen lahjasolupula viivästyttää hoitoja

Tampereen yliopistollisen sairaalan Taysin hormoni- ja lapsettomuuspoliklinikan hoidoilla on syntynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana 4 516 vauvaa hedelmöityshoidoin, joissa on hyödynnetty niin omia kuin lahjasoluja. Viime vuonna syntyneistä 628 lapsesta 139 sai alkunsa lahjasoluilla.

Poliklinikka tekee noin kolmanneksen koko Suomen julkisen sektorin hedelmöityshoidoista, mutta sukusolujen lahjoittajista on nyt akuutti pula – erityisesti siittiöiden luovuttajia tarvitaan lisää. Munasoluja odottavat potilaat jonottavat 8–12 kuukautta, ja

siittiöjonot venyvät jopa noin vuoteen. Lahjasolujen puute johtuu osittain siitä, että lahjoitusprosessi on vaativa ja luovuttajia on vähän. Yksi siittiöiden luovuttaja voi auttaa korkeintaan viittä perhettä, ja laki turvaa lapsen oikeuden saada tietoonsa luovuttajan henkilöllisyys täysi-ikäisenä.

Tays kannustaa ihmisiä – erityisesti terveitä nuoria aikuisia – harkitsemaan sukusolujen luovuttamista. Luovuttaminen voi olla monelle perheelle elämän suurin lahja ja auttaa toteuttamaan lapsiunelman. Lähde: Pirkanmaan hyvinvointialue / STT-tiedote (8.1.2026).

POHJANMAA

VAASA

Iso liikennejärjestely Vaasassa – Radiotie ja Haldininkatu suljetaan

Radiotie ja Haldininkatu Vaasassa suljetaan liikenteeltä 12.1. alkaen noin 3–4 kuukauden ajaksi katu- ja saneeraustöiden vuoksi. Sulun aikana katuosuuden läpi ei pääse autolla, eikä muuta liikennettä sallita kuin ajo tonteille.

Myös joukkoliikenne muuttuu: linjat 1 ja 2 kulkevat poikkeusreitillä Väitien kautta, ja Välitielelle on asennettu tilapäiset pysäkit työn ajaksi. Schakittöiden jälkeen katuosuudella tehdään vielä asfaltointia kesällä.

Vaasalaisia kehoitetaan tarkistamaan bussien reitit ja aika-tilat etukäteen, sillä poikkeusjärjestelyt saattavat pidentää matka-aikoja. Työ on osa kaupungin pyrkimystä parantaa katu- ja turvallisuutta pitkällä tähtäimellä.

Lähde: Vaasan kaupunki

ÅBO AKADEMI

Kaksi ehdokasta jatkuu Åbo Akademin rehtorivalinnassa

Åbo Akademi etenee kohti uuden rehtorin valintaa: Gunnar Widén ja Pekka Santtila ovat selviytyneet finaaliin hakuprosessissa, jossa alun perin oli yksitoista ehdokasta.

Widén toimii nykyisin vt. rehtorina ja on kokenut tiedonhaldinnan professori. Santtila on Åbo Akademin alumni ja kansainvälisesti arvostettu psykologiaan erikoistunut professori NYU Shanghaiissa.

Yliopistoyhteisöllä on tilaisuus tavata finalistit 14. tammikuuta, ja hallitus tekee lopullisen valinnan 27. tammikuuta 2026.

Uusi rehtori johtaa Åbo Akademiä seuraavat neljä vuotta painottaen muun muassa tutkimusta, opetusta ja kansainvälistä yhteistyötä.

Lähde: Åbo Akademin tiedote.

ÅBO AKADEMI

Turku panostaa korruption vastaiseen tutkimukseen – 150 000 euroa Åbo Akademille

Turun kaupunkitutkimusohjelma rahoittaa 150 000 eurolla

Åbo Akademin hanketta, jossa selvitetään, miten korruptiota voidaan ehkäistä paikallisessa hallinnossa. Hanketta From Awareness to Action: Strengthening Anti-Corruption in the City of Turku johtaa professori Elina Pirjattanniemi ja se toteutetaan 2026–2027.

Vaikka korruptio on Suomessa harvinaista, esimerkiksi hankinnat, kaavoitus ja kunnalliset yhtiöt voivat olla alttiita väärinkäytöksille. Tutkijat selvittävät, miten kaupungin toimijat näkevät tilanteen ja miten korruption vastaista työtä voidaan tehostaa.

Hanke on osa laajempaa ohjelmaa, joka pyrkii tuomaan tutkimustietoa kaupungin päätöksentekoon ja vahvistamaan alueen hyvinvointia.

Lähde: Åbo Akademi / Turun kaupunki.

ÖJBERGET

Hiihtokausi alkoi – Öjbergetin tykkilumiura on nyt auki!

Hiihtokansan odotus palkitaan vihdoin, kun Vaasan Öjbergetin tykkilumiura avautuu. Viime aikojen pakkasjakso on mahdollistanut tehokkaan lumituksen, ja 1,5 kilometrin mittainen ura on nyt primakunnossa niin perinteisen kuin vapaan hiihtäjäille. Valaistus ja voitelutilat palvelevat liikkujia, tarjoten loistavat puitteet talvikauden avaukseen. Nappaa suksesi mukaan ja suuntaa nauttimaan vauhdin hurmasta ja raikkaasta ulkoilmasta! Öjbergetin laskettelurinteet pyritään avaamaan viikolla 4. vaasa.fi

VAASAN YLIOPISTO

Vaasan yliopisto nappasi 2,5 miljoonaa euroa kestävä talouden huippututkimukseen

Vaasan yliopisto on saanut 2,5 miljoonan euron strategisen profiloitumisrahoituksen Suomen Akatemian kautta tutkimuksen vahvistamiseen. Rahoitus mahdollistaa kansainvälisesti tunnustetun huippuasiantuntijan rekrytoinnin sekä monialaisen tutkimusryhmän rakentamisen kestävä rahoituksen ja liiketoiminnan alalle.

Uusi tutkimus keskittyy siihen, miten rahoitusmarkkinat, investointivirrat ja liiketoimintamallit voivat vauhdittaa vihreää siirtymää ja edistää kestävä taloutta. Erityisesti digitaalisation ja energiasii-rtymän haasteet ovat keskiössä.

Rahoituksen tavoitteena on myös tukea Vaasan yliopiston roolia globaaleissa tutkimusverkostoissa ja tehdä yhteistyötä yritysten ja yhteiskunnan kanssa. Tuleva tutkimusryhmä työskentelee ratkaisuja, jotka vahvistavat investointeja, kilpailukykyä ja päätöksentekoa Suomessa ja EU-tasolla. Yliopiston rehtorin Minna Martikaisen mukaan investointi on merkittävä askel kohti kestävämpää ja kriisejä kestävämpää talousjärjestelmää. Lähde: Vaasan yliopisto / pressitiedote

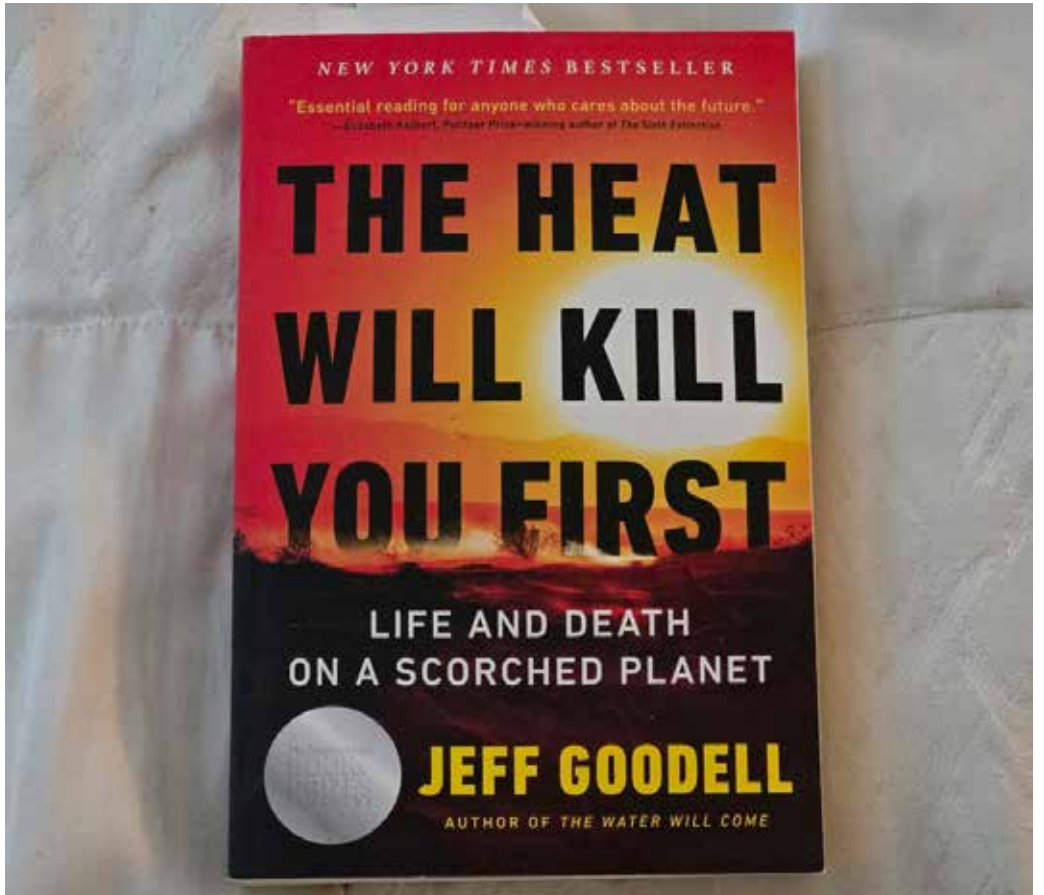
Jatkuu sivulla 2

TÄNÄÄN

PÄÄKIRJOITUS

Kun planeetta kiehuu – kuumuus ei ole tulevaisuutta, se on jo täällä

Vuoden 2025 ilmastotilastot kertovat karua kieltä: Copernicus Climate Change Service raportoi, että 2025 oli kolmanneksi lämpimin vuosi koskaan, ja että kolmen vuoden 2023–2025 lämpötilojen keskiarvo ylitti ensimmäistä kertaa 1,5 °C rajan esiteolliseen aikaan verrattuna.

Tämä ei ole enää pelkkää tilastotiedettä tai kaukainen uhkakuva. Se on arjen todellisuutta. Jeff Goodell kuvaa kirjassaan The Heat Will Kill You First sitä, miten kuumien aaltojen seuraukset ovat jo tappavia: Euroopan 2003 helleaalto tappoi kymmeniätuhansia, Pohjois-Amerikan 2021 helleaalto teki saman. Hän painottaa, että termi “ilmaston lämpeneminen” kuulostaa liian lempeältä; lämpö on tappavaa ja se iskee kovimmin heikoimpiin.

Copernicus-data paljastavat myös, että napa-alueet kärsivät ennätyksellisestä lämmöstä ja jääpeitteen hupenemisesta. Ilmastonmuutos muuttaa sään ääriolosuhteiksi: tulvat, kuivuudet, metsäpalot ja yhä ennakoimattomammat sääta-pahtumat ovat arkipäivää.

Goodell kuvaa myös, miten yh-

teiskunnat ovat luottaneet ilmastointiin ja teknologiaan, mutta samalla ne tekevät lämpöä pahemmaksi. Samaan aikaan perinteiset tapamme suojautua – kuten rakennusten viilennys tai puiden varjot – ovat jääneet köyhälle kakkoseksi sähköllä toimivan viilennyksen rinnalla.

Tämä on kriisi, joka on terveysongelma, turvallisuusuhka ja inhimillinen katastrofi. Se vaatii radikaaleja toimia fossiilisten polttoaineiden vähentämiseksi, mutta poliittinen tahdonpuute hidastaa muutosta. Ilmaston lämpö ei odota. Se iskee nyt, ja sen vaikutukset tuntuvat seuraavien sukupolvien elinoloissa.

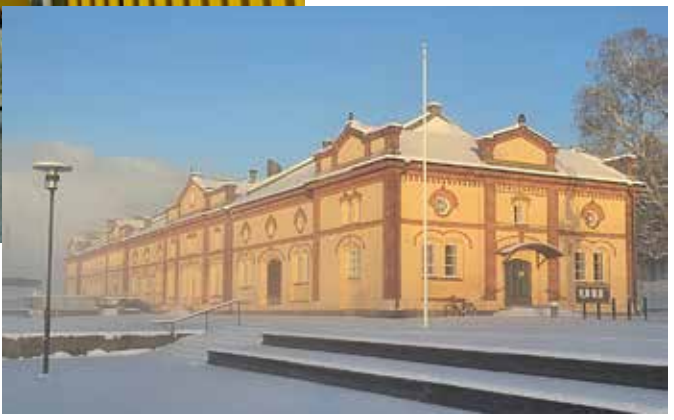
Lähde: Copernicus Climate Change Service: Global Climate Highlights 2025 ja Jeff Goodell: The Heat Will Kill You First.

VAASAN MUSEOT

Valokuvaa, vallankäyttöä ja nykyajan ahdistusta – Vaasan museovuos 2026 on poikkeuksellisen vahva

Marja Pirilä: Strindbergin huoneessa 34, 2017

Vaasan museot julkaisevat vuodelle 2026 laajan ja kunnianhimoisen näyttelyohjelman, joka tuo yhteen kotimaista ja kansainvälistä nykyaikaa, valokuvaa ja ajankohtaisia yhteiskunnallisia teemoja. Vuoden kohokohtiin kuuluu valokuvataiteilija Marja Pirilän yksityisnäyttelyCameraobscura, joka avautuu Kuntsin modernin taiteen museossa syksyllä.

Vuosi käynnistyy näyttelyllä Body Politics, joka tarkastelee kehoa, identiteettiä ja valtaa Miettinen Collectionin teosten kautta. Kesällä Kuntsissa nähdään näyttely Apocalypse Now, jossa vaasalainen nykytaiteilija Marcus Lerviks ja saksalainen Florian Tuercke pohtivat maailman tilaa ja tulevaisuuden uhkakuvia.

Pohjanmaan museossa katse kääntyy pohjoismaiseen maisemaan ja luontoon ryhmänäyttelyssä Lay Off(f) the Land sekä Terranovan luontovalokuvanäyttelyssä Yön ja päivän kulkijat. Alueellinen taide saa vahvan äänen nabbteeri-kollektiivin näyttelyssä, ja loppuvuonna museot tarttuvat digitaalisuuteen ja pelikulttuuriin näyttelyllä Työnimi: Gaming.

Tikanojan taidekodissa tarkastellaan sekä nykykuvitusta että taiteilijasiirtokuntien historiaa. Vanhan Vaasan museossa puolestaan julistetaan Vaasan hovioikeuden 250-vuotista historiaa.

Kokonaisuutena vuosi 2026 vahvistaa Vaasan asemaa yhtenä Suomen kiinnostavimmista museokaupungeista.

Näyttelykalenteri

Kuntsin modernin taiteen museo
Miettinen Collection: Body Politics 24.1.–4.4.2026
Marcus Lerviks ja Florian Tuercke: Apocalypse Now 16.5.–29.8.2026
Marja Pirilä: Camera obscura: 19.9.2026–9.1.2027

Pohjanmaan museo
Lay Off(f) the Land: pohjoismaisen ryhmänäyttely 29.11.2025–12.4.2026
Yön ja päivän kulkijat (Terranova) 3.12.2025–29.3.2026
nabbteeri: Haaskaeläinten puutarha yksityisnäyttely 9.5.–20.9.2026
Työnimi: Gaming -ryhmänäyttely 7.11.2026–7.3.2027

Tikanojan taidekoti
Minä en pelkää – suomalaista nykykuvittajia 23.5.2026 saakka
Työnimi: Önnungebyn taiteilijasiirtokunta 10.10.2026–20.2.2027
Vanhan Vaasan museo
Vaasan hovioikeus 250 vuotta 7.5.–29.8.2026

Kiertonäyttelyt 202
Jan Olof Mallander – valokuvia Lundgrenin sisarusten Pohjanmaa
Muutokset ovat mahdollisia

Lähde: Vaasan kaupunki / STT Info

tarinoita 40-vuotisen uran varrelta ja kurkistetaan tulevaan juhlaruundiin. Vapaa pääsy!
Bild: Libraria

TUULIVOIMA

Kristiinankaupunki ja Närpiö tuulivoiman huipulla: yhden ydinvoimalan verran sähköä - kun tuulee

Kristiinankaupunki ja Närpiö ovat vakiinnuttaneet asemansa Suomen tuulivoiman kärkiniminä, ja ne tuottavat yhdessä tuulivoimaa lähes yhtä paljon kuin yksi ydinvoimala silloin kun tuulee. Tuulivoimatilastojen 2025 mukaan koko Suomen tuulivoimakapasiteetti kasvoi yli 9 400 megawattiin, ja suurin osa tästä kapasiteetista on sijoittunut Pohjanmaan maakuntaan.

Erityisesti Kristiinankaupungissa ja Närpiössä sijaitseva Pjelaxin tuulipuisto on yksi Suomen suurimmista, jossa 56 tuuliturbiinia tuottaa noin 1,1 terawattituntia puhdasta sähköä vuodessa. Tämä vastaa merkittävää osaa tuulivoiman kokonaistuotannosta ja tuo puhdasta energiaa satojen tuhansien suomalaisten käyttöön.

Tuulivoiman nopea rakentaminen näissä kunnissa on tuonut mukanaan myös taloudellista elinvoimaa: investoinnit työllistävät ja lisäävät verotuloja paikallistalouteen. Vaikka hallituksen alueidenkäyttöä koskevat muutosehdotukset tähtäävät tuulivoiman sijoittamiseen yhä enemmän Pohjois-Suomeen ja kauemmas asutuskeskuksista, Pohjanmaa jatkaa tuulivoiman voimakkaana kasvun alueena.

Lähde: Suomen uusiutuvat ry – Tuulivoimatilastot 2025

TIETEIDEN YÖ

Tieteiden yö valloittaa Helsingin – Koska on Vaasan vuoro?

Helsinki muuttuu torstaina 22. tammikuuta 2026 suureksi tieteen huvipuistoksi, kun perinteistä Tieteiden yötä juhlistetaan lähes 50 ilmaisella tapahtumalla. Ohjelmassa on kaikkea tähtitieteestä historiaan ja käytännön kokeisiin, kun museot ja yliopistot avaavat ovensa yleisölle.

Vaikka Helsingissä nautitaan tieteen huumasta kymmenissä eri kohteissa, Pohjanmaan sydän Vaasa loistaa poissaolollaan. Vaasa on täynnä opiskelijoita, tutkijoita ja korkeakouluja, mutta silti tutkimuksen ovet pysyvät monilta suljettuina. Onkin aika kysyä: milloin saamme oman Tieteiden yönme? Vaasalla olisi kaikki edellytykset nousta tieteen ja tiedon valonlähteeksi pimeän tammikuun keskellä. Lähde: tieteid- enyo.fi

TAMMISUNNUNTAI

Tammisunnuntai kokoaa Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan Alavudelle

Alavus isännöi tänä vuonna maakunnallista Tammisunnuntain muistojuhlaa 25. tammikuuta. Arvokas päivä alkaa klo 10 sanajumalanpalveluksella Alavuden kirkossa, jossa saarnaapaispa Matti Salomäki. Kirkonmenojen jälkeen lasketaan perinteiset kunnianosoitukset sankarihadoille. Päivä jatkuu Alavuden koulukeskuksessa kirkkolounaalla ja klo 12:30 alkavalla pääjuhalla. Juhlapuheen pitää sotatieteen dosentti Ilmari Käihkö. Tilaisuus tarjoaa myös korkeatasoista kulttuuria: musiikista vastaa Laivaston soitto-kunnan vaskikvintetti, ja lavalle nousevat myös nuorten kansantanssiryhmä Tulikipuna-trio sekä paikalliset koululaiset. Tammisunnuntai on historiallisesti merkittävä päivä, jolloin kunnioitetaan vapaussodan alkamisen muistoa. Tilaisuus on kaikille avoin, ja yleisöä pyydetään saapumaan juhlasaliin viimeistään klo 12:25.

KUVA: Muistomerkki Laihan Hulmissa, vuoden 1918 sodan ensimmäisen taistelun muistoksi. Muisto-merkki paljastettiin 7. elokuuta 1938. Muistomerkissä on viiden taistelussa kaatuneen laihalaisten viiden miehen nimet. Kuvanveistäjä: Urho Kaarlo Lamminheimo

TAMMISUNNUNTAI

Perinteinen Tammisunnuntain juhla kerää vaasalaiset yhteen

Vaasan kaupungintalolla vietetään jälleen perinteistä Tammisunnuntain juhlaa lauantaina 6. tammikuuta. Päivä alkaa seppeleenlaskulla klo 16 Kasarmintorin perinnemuurilla, jossa mukana ovat reserviläiset, kunniavartio ja maanpuolustusjärjestöjen lippulinna. Myöhemmin illalla klo 17.30 juhla jatkuu kaupungintalon juhlasalissa virallisella ohjelmalla ja puheilla, jotka kunnioittavat suomalaista sotahistoriaa ja itsenäisyyttä. Juhla on kaikille avoin ja osa kaupungin talvista perinnetapahtumien sarjaa.

Lähde: Vaasan kaupunki – Tammisunnuntain juhla

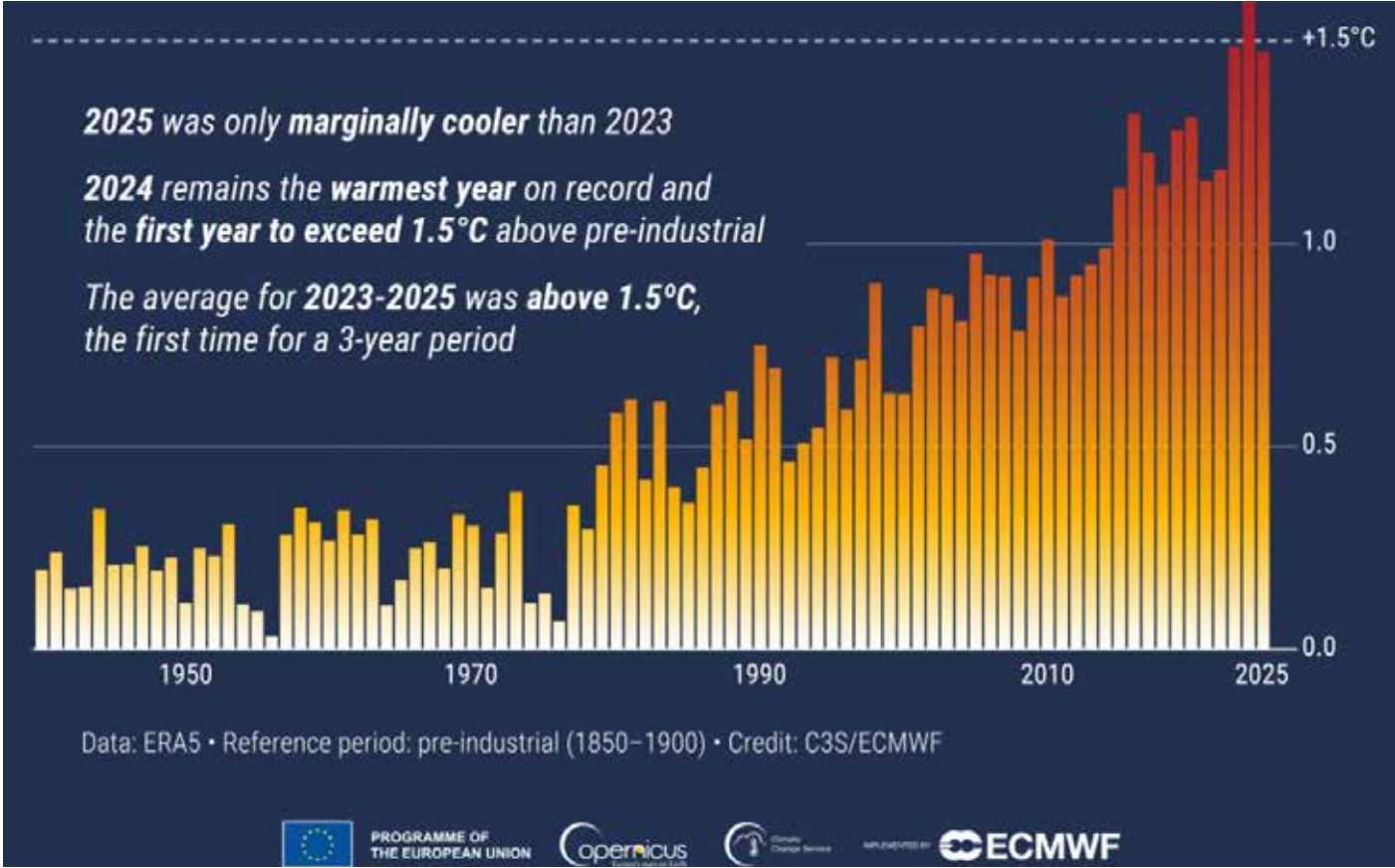
Photo Supplement

Waasan Päivälehti
WASA DAILY
Wasa Dagblad
Photo Supplement

Vaasan kirkon alttaritaulu
Altartavlan i Trefaldighetskyrkan
The Altarpiece in Vaasa Church
Вівтар церкви Вааса

ILMASTONMUUTOS

Copernicus: 2025 kolmanneksi lämpimin vuosi koskaan

Maailmanlaajuiset läm-
pötilat olivat vuonna 2025 kolmanneksi korkeimmat koskaan mitatut, ilmenee Copernicus-ilmastopal-velun tuoreesta raportista. Kuluneen vuosikymme-
nen 11 lämpimintä vuotta on nyt kirjattu tutkimus-
historiaan, ja 2023, 2024 ja 2025 seisovat tilastojen kärjessä.

Copernicusin mukaan

maailman keskilämpötila oli 14,97 °C, noin 1,47 °C korkeampi kuin esiteol-lisena aikana 1850–1900. Vaikka 2024 oli edelleen lämpimin vuosi, 2025 oli vain hiuksenhieno 0,13 °C viileämpi. Vuoden 2023–2025 kolmen vuoden kes-
kiarvo ylitti ensimmäistä kertaa pysyvästi 1,5 °C rajan, joka on Paris-sopi-muksen keskeinen lämpe-nemistavoite.

Raportti korostaa, että

lämpenemisen taustalla on ihmisen aiheuttama kasvihuonekaasupäästöjen kasvu, joka lämmittää ilmaa ja valtameriä ja li-sää äärimmäisiä sääilmi-öitä. Vuonna 2025 jopa napaseudut koki-vat poik-
keuksellisen korkeat läm-pötilat, ja sekä Etelänapa että Arktis raportoivat en-nätysmäisestä läm-möstä.

Ilmastomuutoksen va-
ikutukset näkyivät ympäri maailmaa: laajalle levin-

neet lämpöaallot, kuivuus, met-säpalot ja rankkasa-teet aiheuttivat tuhoa ja nostivat yhteiskunnallista huolta. Asiantuntijat va-roittavat, että ilman mer-kittäviä päästövähennyk-siä lämpeneminen jatkuu, ja jopa 1,5 °C raja voidaan ylittää jo tämän vuosiky-men-

nenen lopulla. Lähde: Copernicus Cli-mate Change Service / ECMWF, Global Climate Highlights 2025.

VAASA

Mitä tekisit ympäristölle 50 000 eurolla? Vaasa kutsuu asukkaita mukaan suunnittelemaan vihreitä tekoja

Vaasan kaupunki haastaa asuk-
kaat ideoimaan hyviä ympäristö-
tekoja 50 000 euron budjetilla – ja parhaat ideat toteutetaan vuon-na 2026. Green Leaf -vuoden kun-
niaksi järjestettävä osallistuvan budjetoinnin hanke antaa vaa-salaisille mahdollisuuden vaikut-taa konkreettisiin toimiin, jotka edistävät kestävyyttä, lisäävät lu-onnon monimuotoisuutta ja pa-rantavat kaupunkilaisten hyvin-vointia.

Osallistuvan budjetoinnin ideoin-tivaihe käynnistyi tammikuussa ja jatkuu 8. helmikuuta asti, jolloin ehdo-tuksia voi jättää kaupung-in verkkosivujen kautta tai paikan päällä palvelupisteissä. Kaikkien ikäryhmien ideat kelpaavat, ja voit-tava ehdotus valitaan 11.–29. maaliskuu-ta järjestettävällä äänestyksellä. Voittaja julkistetaan 10. huhtikuuta, ja idean toteutusta seurataan kau-pungin sosiaalisen median kanavis-sa.

– Haluamme innostaa vaasalai-sia paitsi ajattelemaan ekologisesti, myös keksimään konkreettisia ta-poja tehdä kaupungistamme vihre-ämpi ja viihtyisämpi paikka elää. Green Leaf -tunnustus tuo Vuodelle 2026 erityisen painoarvon ympäri-stöasioille, sanoo Vaasan strate-giapäällikkö Suvi Aho.

Tavoitteena on, että ideat eivät ole pelkkiä ajatuksia, vaan käytännöl-lisiä hankkeita, kuten kaupunkivil-je-lyyn liittyviä projekteja, luonnon monimuotoisuutta lisääviä toimia tai energiatehokkuutta parantavia ratkaisuja. Viime vuonna vastaava osallistuvan budjetoinnin voittajae-hdotus oli lainattavat soutrueeneet, joka lisäsi ihmisten luontosuhdetta ja tarjosi uusia tapoja liikkua.

Vaasan asema European Green Leaf 2026 -kaupunkina korostaa kau-pungin sitoutumista ilmastomuut-ok-sen torjuntaan ja kestävään ke-hitykseen. Haaste on osa laajempaa trendiä, jossa kaupungit ottavat yhä suuremman roolin arjen ympäristö-talkoissa ja asukkaiden osallistami-
sessa ratkaisuja suunniteltaessa.

Green Leaf -hankkeen kautta Vaa-sa haluaa osoittaa, että pienet ideat voivat johtaa suuriin muutoksiin, kun yhteisö sitoutuu yhdessä teke-mään ympäristötekoja, jotka hyö-dyttävät sekä luontoa että ihmisiä. Lähde: Vaasan kaupunki / STT-tie-dote Mitä hyviä tekoja ympäristölle sinä tekisit 50 000 eurolla?

Voit ehdottaa ideoasi verkossa osoitteessa www.vaasa.fi/osallistuva-budjetointi tai antaa sen yhteispalvelupiste Kansalaisinfossa ja Vä-hänykrön yhteispalvelupisteessä

SUOMI

KONKURSI

Tilastokeskus. Konkurssien määrä räjähti – 2025 synkin vuosi sitten 90-lukulaman

Apteekariliitto on ilmaissut vakavan huolensa hallituksen suunnittelemasta apteekkitalouden uudistuk-sesta. Liiton mukaan lääkkeiden hintojen leikkaukset ja apteekkien kattei-den pienentäminen rapauttavat koko maan kattavaa apteek-kiverkostoa. Erityisesti pienten ja syrjäseutujen apteekkien toimintaed-ellytykset heikkenevät, mikä voi johtaa toimipis-teiden sul-kemisiin. Vaikka uudistuksen tavoitteena on säästää valtion lääkemenoissa, hinta saattaa olla kallis: heikentynyt lääkkei-den saatavuus ja asiantuntevan neuvonnan väheneminen. Liitto korostaa, että apteekit ovat olennainen osa terveyden-huollon huoltovarmuutta, jota ei tulisi vaarantaa hätäisillä säästö-päätöksillä.

Källa: STT Info / Suomen Apteekariliitto

LÄÄKKEIDEN HINNAT

Reseptilääkkeiden hinnat laskevat – lääketaksa muuttuu vuo-denvaihteessa

Vuodenvaihteen myötä moni suomalainen säästää lääkeos-toksissaan, kun reseptilääkkeiden hinnat laskevat. Muutos johtuu uudesta lääketaksasta, joka leikkaa apteekkien katetta erityisesti kalliissa lääkkeissä. Uudistuksen tavoitteena on helpottaa potilaiden taloudellista taakkaa ja pienentää valtion lääkeme-noja. Edullisempien hintojen ohella lääkekorvasjärjestelmään ja omavastuu-osuuksiin tulee päivityk-siä. Tämä on merkittävä askel kohti edullisempaa terveydenhuoltoa, ja se auttaa erityisesti kalliita ja säännöllisiä lääkkeitä käyttäviä potilaita.

Lähde: Valtioneuvosto

ÄITIYSAVUSTUS

Äitiysavustukseen 40 euron ko-rotus – tukea lapsiperheiden ar-keen

Hallitus on päättänyt korottaa äitiysavustusta 40 euro-la. Uusi avustussumma on jatkossa 210 euroa aiemman 170 euron sijaan. Korotuksella halutaan tukea lapsiper-heiden ostovoimaa ja helpottaa vauva-ajan hankintoja taloudellisesti haastavina aikoina. Vaihtoehtona rahalliselle tuelle säilyy edelleen suositu äitiyspakkaus, jonka sisältöä kehitetään jatkuvasti. Uudistus koskee kaikkia niitä vanhempia, joiden oikeus avustukseen alkaa lain voimaantulon jälkeen. Tämä korotus on merkittävä kädenojennus perheille, ja se auttaa kattamaan lapsen syntymästä aiheutu-via vältt-ämättömiä kustannuksia.

Lähde: Valtioneuvosto

ÄITIYSAVUSTUS

Äitiyspakkaus vai raha?

Asiantuntijoiden suositukset riippuvat usein perheen tarpeista: Valitse äitiyspaketti, jos... Odotat ensimmäistä lastasi. Paketin arvo on huomattavasti suurempi kuin raha-määrä, jos ostaisit kaiken erikseen. Vuonna 2026 arvo on 210 euroa ja se sisältää noin 50 huolellisesti valittua laadukasta tuotetta. Valitse raha, jos... Sinulla on jo lapsia ja perusvaruste-et ovat yhä tallella. Käteinen antaa joustavuutta ostaa tarvittavia tavaroita, kuten uuden turvaistuimen tai varaosien rattaisiin. Erityisvinkki vuodelle 2026: Jos arvioitu määräpäiväsi on 1.4.2026 jälkeen ja valitset vuoden 2025 pakkauksen (joka on vielä varastossa), saat myös 40 euroa käteistä korvaamaan arvon nousun.

Lähde: Kela

HALLITUS

Apteekkiremontti etenee: Lääk-keiden hintoihin ja apteekkita-louteen suuria muutoksia

Hallituksen hanke apteekkitalouden uudistamiseksi etenee vauhdilla. Uudistuksen keskeisenä tavoitteena on turvata lääkkeiden saatavuus koko maassa ja samalla laskea lääkkei-den hintoja kuluttajille. Uudistus keskittyy apteekkien katemallin ja apteekkive-ron päivittämiseen, jotta ne vastaisivat paremmin nykyistä palvelutarvetta ja säästäisivät valtion lääkemenoja. Vaikka hanke on herättänyt keskustelua pienten apteekkien elinvoi-maisuudesta, hallitus vakuuttaa, että kattava palveluverkosto säilyy myös haja-asutusalueilla. Tavoitteena on nykyaikainen ja taloudellisesti kestävä apteekkijärjestelmä, joka asettaa potilaan edun ja lääketurvallisuuden etusijalle.

Lähde Valtioneuvosto

APTEEKKARIT

Apteekariliitto varoittaa: Uudis-tus rapauttaa koko maan katta-vaa verkostoa

Apteekariliitto on ilmaissut vakavan huolensa hallituksen suunnittelemasta apteekkitalouden uudistuk-sesta. Liiton mukaan lääkkeiden hintojen leikkaukset ja apteekkien kattei-den pienentäminen rapauttavat koko maan kattavaa apteek-kiverkostoa. Erityisesti pienten ja syrjäseutujen apteekkien toimintaed-ellytykset heikkenevät, mikä voi johtaa toimipis-teiden sul-kemisiin. Vaikka uudistuksen tavoitteena on säästää valtion lääkemenoissa, hinta saattaa olla kallis: heikentynyt lääkkei-den saatavuus ja asiantuntevan neuvonnan väheneminen. Liitto korostaa, että apteekit ovat olennainen osa terveyden-huollon huoltovarmuutta, jota ei tulisi vaarantaa hätäisillä säästö-päätöksillä.

Källa: STT Info / Suomen Apteekariliitto

ELINVOIMAKESKUKSET

Uudet elinvoimakeskukset

Tässä ovat ne kymmenen alueellista elinvoimakeskusta, jotka aloittivat toimintansa 1.1.2026. Uudistuk-sessa aiemmat 15 ELY-keskusta yhdistettiin kymmeneksi suuremmaksi koko-naisuudeksi:

- Uudenmaan elinvoimakeskus (Päätoimipaikka: Hels-inki)
- Lounais-Suomen elinvoimakeskus (Päätoimipaikat: Turku ja Pori) – Kattaa Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Ah-venanmaan.
- Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus (Päätoimipaikat: Kouvola, Lahti ja Lappeenranta) – Kattaa Kymenlaakson, Päi-jät-Hämeen ja Etelä-Karjalan.
- Sisä-Suomen elinvoimakeskus (Päätoimipaikat: Tam-pere ja Hämeenlinna) – Kattaa Pirkanmaan ja Kanta-Hämeen.
- Keski-Suomen elinvoimakeskus (Päätoimipaikka: Jyväskylä) – Kattaa Keski-Suomen.
- Itä-Suomen elinvoimakeskus (Päätoimipaikat: Kuopio, Joensuu ja Mikkeli) – Kattaa Pohjois-Savon, Po-hjois-Karjalan ja Etelä-Savon.
- Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus (Päätoimipaikka: Seinäjoki) – Kattaa Etelä-Pohjanmaan.
- Pohjanmaan elinvoimakeskus (Päätoimipaikat: Vaasa ja Kokkola) – Kattaa Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan. (Yli-johtajana Mika Palosaari).
- Pohjois-Suomen elinvoimakeskus (Päätoimipaikat: Oulu ja Kajaani) – Kattaa Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun.
- Lapin elinvoimakeskus (Päätoimipaikka: Rovaniemi) – Kattaa Lapin.

Uudistuksen myötä valtion aluehallinnosta tuli selkeämpää, ja keskukset vastaavat nyt entistä vahvemmin alueidensa talou-dellisesta kasvusta, työllisyydestä ja vihreästä siirtymästä. Lähde: Valtioneuvosto / Työ- ja elinkeinoministeriö

TYÖTTÖMYYS

Tilastokeskus: Työttömyys syveni loppuvuodesta

Suomen työmarkkinatilanne on kiristynyt entisestään lop-puvuoden aikana. Tilastokeskuksen tuoreimman työvoimat-utkimuksen mukaan marraskuun työttömyysaste oli selvästi korkeampi kuin vuotta aiemmin, ja työllisyysaste kääntyi laskuun.

Työttömiä oli marraskuussa huomattavasti enemmän edel-lisvuoteen verrattuna, ja erityisesti rakennus- ja palvelualo-
jen heikentynyt suhdanne näkyy luvuissa. Samaan aikaan avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt, mikä vaikeuttaa työllistymistä entisestään. Asiantuntijoiden mukaan talou-den epävarmuus heijastuu nyt viiveellä työmarkkinoille, ja työttömyyden pelätään pysyvän koholla myös alkuvuoden aikana. Tilanne vaatii tarkkaa seurantaa ja toimia työllisyyden tukemiseksi.

PUOLUSTUSVOIMAT

Reserviläisikä nousee 65 vuoteen – Puolustusvoimat vahvistuu

Suomi nostaa reserviläisten yläikärajän 65 ikävuoteen 1.1.2026 alkaen, kun uusi laki astuu voimaan. Aiemmin reservissä pysyttiin 50-vuotiaaksi tai korkeammissa arvoissa 60-vuotiaak-si asti, mutta uudistuksella halutaan vastata muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen ja tukea maanpuolustuksen koko-naisvaltaista valmiutta. Puolustusministeriön arvion mukaan ikärajan nosto kasvattaa reservin määrää noin 125 000 henkilöllä, ja tavoitteena on, että reserviläisiä olisi noin miljoona vuoteen 2031 mennessä. Reserviin kuuluvat varusmiespalveluksen suorittaneet hen-kilöt voivat siten olla asemassa myöhemmällä iälläkin, mikä lisää käytettävissä olevan osaamisen ja kokemuksen määrää. Ministeri Antti Häkkinen korostaa, ettei muutos tuo au-tomaattista kotiuttamista tai kutsuntoja, vaan se laajentaa reserviläispoolia ja mahdollistaa sen, että Puolustusvoimat voi hyödyntää kokeneita reservistejä tarvittaessa myös normaaliol-ojen ulkopuolella. Lähde: Suomen puolustusministeriö.

KELIAKIA

Esitys: Vammaistuki laajenee – keliakiaa sairastavat 16–17-vuo-tiaat mukaan

Hallitus on laatinut esitysluonnoksen vammaisetuuksien menettelysäännöksiin, jonka mukaan 16–17-vuotiaat, joilla on keliakia, voisivat saada lapsen perusvammaistukea. Sosiaa-li- ja terveysministeriö pyytää asiasta lausuntoja. Nykyisin monet nuoret menettävät oikeutensa tukeen heti 16-vuotiaa-na, vaikka erityisen tuen tarve – esimerkiksi gluteenittoman ruokavalion kustannukset ja siitä seuranneet hoitotoimet – jatkuvat. Muutosesityksessä myös erityishoitorahan ikära-jaa ehdotetaan nostettavaksi, jotta vanhemmat voivat saada korvausta pidempään hoitovastuusta. Tavoitteena on korjata epäkohdat nykyisessä järjestelmässä ja lisätä oikeudenmukaisuutta nuorten arjessa. Ministeriön mu-kaan muutos toisi yhdenvertaisemmat edellytykset nuorten ja perheiden tukemiseen. Lainmuutokset vaativat vielä käsittelyä eduskunnassa ja tar-kempia yksityiskohtia määritellään jatkossa. Lähde: Valtioneuvoston lausuntopyyntö

VUOKRAT

Tilastokeskus: Asuntojen vuo-krat laskuun – koko maa nyt mii-nuksella

Asuntojen vuokrat laskivat Suomessa vuoden 2025 lo-pulla, kertoo Tilastokeskus. Vuokrien lasku laajeni koko maahan: vuokrasuhteissa oli 1,0 prosenttia vähemmän kustannuksia kuin vuosi aiemmin, mikä on ensimmä-inen koko maan vuokrien lasku pitkään aikaan. Erityi-sesti suurissa kaupungeissa, kuten Helsingin seudulla, vuokrien trendi kääntyi laskuun edellisvuoden nousun jälkehen. Tilastokeskus arvioi, että tarjonnan kasvu ja maltillinen kysyntä painavat vuokria alaspäin. Asukkaat voivat kokea helpotusta asumiskustannuksiin vuoden vaihteessa. Lähde: Tilastokeskus.

TAIDE

Kansallisaarre heräsi eloon: Ravintola Taulu tuo Kolin lumon Helsingin rautatieasemalle

Helsingin päärautatieasema on aina ollut enemmän kuin vain kauttakulkupaikka; se on arkkitehtuurin ja historian risteyspiste. Nyt aseman seinien sisälle on avattu uusi helmi, Ravintola Taulu, joka yhdistää suomalaisen taidehistorian huiput ja modernin ravintolakulttuurin tavalla, jota ei ole ennen nähty.

Sata vuotta tässä paikassa, nyt uudessa loistossa

Ravintolan sydän ja nimen lähde on ikoninen, monumentaalinen maisemamaalaus Kolilta. Teos on Eero Järnefeltin ja hänen ystäviensä käsialaa, ja se on koristanut aseman tiloja jo yli sadan vuoden ajan. Ajan hammas ja tiloissa liikkunut kaupunki-ilma ehtivät kuitenkin jättää jälkensä tähän kansallisaarteeseen.

Nyt, ravintolan avaamisen myötä, taulu on kokenut perusteellisen ja pieteetillä toteutetun restauroinnin. Kun verhot on vedetty sivuun, Järnefeltin kuvaama Koli avautuu katsojalleen kirkkaampana ja vaikutusväkymänsä kuin vuosikymmeniin. Taulun valot ja varjot keskustelivat aikoinaan suoraan nousevan suomalaisen identiteetin kanssa, ja nyt ne luovat tunnelmallisen taustan illallisvieraille.

Gastronomiaa taiteen ehdoilla

Ravintola Taulu ei ole pelkkä museo, vaan elävä kohtaamispaikka. Sen ruokafilosofia peilaa taideteoksen henkeä: rehelliä raaka-aineita, suomalaista perintöä ja ripaus kansainvälistä eleganssia. Historiallinen miljöö on kunnostettu kunnioittaen

taen Eliel Saarisen alkuperäistä arkkitehtuuria, mutta tekninen mukavuus ja palvelu on tuotu nykyhetkeen.

Ravintolan edustajat kuvailevat paikkaa tilaksi, jossa kiire pysähtyy. ”Haluamme, että matkustaja tai ohikulkija voi istahtaa alas ja tuntea olevansa osa jatkumoa, joka alkoi jo vuosisata sitten”, kerotaan ravintolan taustajoukoista.

Kulttuuriteko rautateiden pääkohdassa

Ravintola Taulun avaaminen on merkittävä kulttuuriteko. Se tuo taiteen pois gallerioiden hiljaisuudesta sinne, missä ihmiset liikkuvat. Samalla se palauttaa osan rautatieaseman alkuperäisestä loistosta, jolloin asemaravintolat olivat kaupungin sosiaalisen elämän keskipisteitä.

Lisätietoja menystä, pöytävarauksista ja taulun historiasta löytyy osoitteesta www.ravintola-tila.fi. Olitpa sitten matkalla kauas tai vain etsimässä Helsingin hienointa lounaspaikkaa, Ravintola Taulu tarjoaa näkymän, paikassa jossa se on ollut jo sata vuotta.

VAASA

Vaasa sai UNICEFin tunnustuksen “Lapsiystävällinen kunta” – lapsen oikeudet näkyvät arjessa

Vaasan kaupunki on saanut UNICEF Suomen myöntämän Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. Tunnustus myönnetään kunnalle, joka on onnistuneesti sisällyttänyt lasten oikeudet ja osallisuuden päätöksentekoon ja palveluihin.

UNICEFin malli Lapsiystävällinen kunta pohjautuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen ja ohjaa kuntia tekemään päätöksiä, jotka edistävät lasten hyvinvointia arjessaan. Vaasa saavutti tunnustuksen täyttämällä kaikki viisi mallin tavoitteellista kriteeriä, kuten lapsivaikutusten arviointi osaksi päätöksentekoa ja lasten äänen kuulemisen eri foorumeilla.

UNICEF kiittää Vaasaa erityisesti siitä, että lapsiystävällisyys on liitetty osaksi kaupungin strategiaa vuosille

2026–2030 ja että yhteistyö nuorisovaltuuston kanssa on ollut tiivistä. Kaupungin toimet ovat lisänneet lasten mahdollisuuksia osallistua kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaan sekä vaikuttaa omaa arkeaan koskeviin päätöksiin.

Tunnustus on voimassa kaksi vuotta ja sen tarkoituksena ei ole lopettaa kehittämistä, vaan toimia perustana jatkotyölle. Vaasa sitoutuu päivittämään kartoituksia ja kehittämään lapsivaikutusten arviointia sekä osallisuutta koko kaupunkiorganisaatiossa.

Vaasan saavutus asettuu osaksi laajempaa suomalaista kehitystä, jossa yhä useampi kunta pyrkii edistämään lasten oikeuksia UNICEF-mallin avulla.

Lähde: Vaasaan kaupungin ja UNICEF Suomen tiedote (STT)

VAASA

Vaasan yliopistolle 2,5 miljoonan jättipotti – houkuttelee kansainvälisen huippunimen ri-

Vaasan yliopisto on saanut Suomen Akatemialta huiman 2,5 miljoonan euron rahoituksen strategiseen vahvistamiseen.

Miljoonasatsaus kohdistetaan kestävän rahoituksen ja liiketoiminnan tutkimukseen, ja sen avulla yliopisto aikoo

rekrytoida kansainvälisen huippuosaajan. Tavoitteena on nostaa Vaasa maailmankartalle kestävän talouden edelläkävijänä. "Tämä on merkittävä tunnustus tutkimuksemme laadusta ja vaikuttavuudesta", yliopistolta riemuitaan.

Rahoitus varmistaa, että Vaasa pysyy kilpailukykyisenä globaalilla tiedekentällä ja houkuttelee jatkossakin parhaita aivoja. Lähde: Vaasan Yliopisto. Kuva vapaasti käytettävissä.

LEHDISTÖ

LÄÄKÄRILEHTI

Heidi Ekdahl nousemassa Lääkärilehden johtoon

Lääkärilehti on valinnut uudeksi päätoimittajakseen Heidi Ekdahlin. Nimitys merkitsee uutta lukua perinteikkään ammattilehden historiassa.

Suomen Lääkäriliiton julkaisema Lääkärilehti saa kokeneen osajan johtoonsa, kun Heidi Ekdahl aloittaa tehtävässään. Ekdahl siirtyy päätoimittajaksi tilanteessa, jossa lääketieteellinen tiedonvälitys ja terveydenhuollon murros vaativat medialta yhä vahvempaa otetta ja kykyä analysoida monimutkaisia rakenteita.

Uusi päätoimittaja vastaa jatkossa lehden sisällöllisestä linjasta ja sen kehittämisestä digitaalisessa toimintaympäristössä. Ekdahlin valinnan uskotaan vahvistavan lehden roolia lääkärikunnan tärkeimpänä uutis- ja tiedonvälityskanavana sekä yhteiskunnallisena keskustelunherättäjänä.

Lähde: Lääkärilehti

HELSINGIN SANOMAT

Näin HS käyttää tekoälyä lehden teossa

Tekoäly toimii Helsingin Sanomissa toimittajan apuvälineenä – ei uutisten tekijänä. Toimitus avaa, mihin kaikkeen algoritmeja käytetään ja millaisin periaattein.

Helsingin Sanomat hyödyntää tekoälyä uutistyyssä useilla rajatuilla tavoilla. Sen rooli on tukea toimituksen työtä, ei korvata journalistista harkintaa.

- Tekoälyä käytetään muun muassa
  - käännöksissä, joissa kone tekee pohjatyön ja toimittaja viimeistelee tekstin
  - juttujen luonnostelussa, esimerkiksi lehdistötiedotteista uutismuotoon
  - uutisaiheiden tunnistamisessa, kun työkalu seuloo vinkkejä ja tiedotteita
  - ideoiden testaamisessa, yhdistämällä lukijadataa ja tutkimustietoa
  - tekstin käsittelyssä, kuten muistiinpanojen jäsentelyssä
  - laajoissa aineistoissa, joissa etsitään olennaista tietoa
  - yleisön tarpeiden ymmärtämisessä, lukutottumuksia analysoimalla

Kaikkea käyttöä ohjaa yksi periaate: ihminen vastaa aina sisällöstä. Tekoäly ei tee päätöksiä eikä julkaise uutisia itsenäisesti. HS kertoo käytöstä avoimesti jatkuvasti päivittyvässä tekoälyselosteessa. Lähde: HS 23-12-2025

E-KIRJASTO

E-kirjaston lehtivalikoima monipuolistuu 2026

E-kirjasto on mullistanut tavan seurata uutisia ja trendejä. Maksuton palvelu on jo nyt käytössä monissa Suomen kunnissa, kuten Vaasassa, ja se tarjoaa laajan valikoiman luettavaa missä ja milloin vain. E-kirjasto-sovelluksen kautta lehtien selaaminen on vaivatonta, ja uusi sopimuskausi tuo mukanaan odotettuja lisäyksiä valikoimaan. Palvelun käyttö vaatii vain vahvan tunnistautumisen sovellukseen ensimmäisellä kerralla. Tämän jälkeen lempilehdet kulkevat aina mukana – olitpa sitten matkalla tai kotisohvalla. Uudistuva valikoima varmistaa, että jokaiselle löytyy kiinnostavaa sisältöä täysin kuluitta.

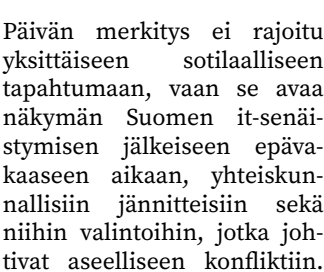
Uudet lehdet 2026

- Aftonbladet (ruotsi)
- Allt om hobby (ruotsi)
- Eläinten ystävä (suomi)
- Kamera & Bild (ruotsi)
- Pets (suomi)
- Rolling Stone (englanti)
- Skrolli (suomi)
- Tunne & Mieli (suomi)

TAMMISUNNUNTAI

Miksi vietämme tammisunnuntaita?

Tammisunnuntai, jota vietetään vuosittain tammikuun viimeisenä sunnuntaina, on yksi Suomen historian symbolisesti merkittävimmistä muistopäivistä. Vaikka se ei ole virallinen liputuspäivä, sillä on vahva ase-ma erityisesti itsenäisyyden alkuvaiheita ja vuoden 1918 tapahtumia koskevassa historiallisessa muistissa. Tammisunnuntai liittyy ratkaisevasti Suomen sisällissodan puhkeamiseen ja erityisesti valkoisen osapuolen aseelliseen järjestäytymiseen ja vallanottoon Etelä-Pohjanmaalla.

Mannerheimin muotokuva. Eero Järnefelt, 1933

näitä aseita joutumasta punakaartien käsiin. Operaatio oli huolellisesti suunniteltu ja toteutettiin samanaikaisesti useissa kaupungeissa.

Jo edellisenä iltana, 27. tammikuuta, oli käyty taisteluja Laihialla, ja siellä kaatuivat tämän sodan ensimmäiset uhrut. Laihian taistelut olivat jännittyneen tilanteen väistämätön purkautuminen – ensimmäinen askel kohti laajempaa konfliktia, joka tulisi vaatimaan kymmeniä tuhansia ihmishenkiä.

Keskeinen tapahtumapaikka oli Vaasa, josta muodostui valkoisen Suomen hallinnollinen keskus ja se-naatin pakopaikkakunta. Vaasassa aseistariisunta toteutettiin nopeasti ja suurelta osin ilman laajamit-taista verenvuodatusta, mikä oli sekä huolellisen suunnittelun että venäläisten joukkojen heikon moraalin ja organisaation tulos. Aseistariisunnan poliittinen merkitys oli kuitenkin valtava. Käytännössä tämä merkitsi avoimen aseellisen konfliktin alkua – pisteen taakse ei ollut paluuta.

Seuraavana päivänä, 29. tammikuuta, punaiset aloitivat Helsingissä oman vallankumouksensa ja ottivat haltuunsa pääkaupungin keskeiset paikat. Sisällissota oli tosiasia. Maa oli jakaantunut kahteen leiriin, ja molemmilla oli nyt sekä aseet että organisaatio toteuttaa tahtonsa valtiollain.

Tammisunnuntaita on perinteisesti pidetty sisällissodan alkamispäivänä nimenomaan valkoisesta näkö-kulmasta. Se symboloi järjestäytynyttä vallanottoa ja valtiollisen armeijan syntyä tilanteessa, jossa valti-on ole-massaolo koettiin uhatuksi. Punaiselle osapuolelle ratkaiseva päivämäärä oli luonnollisesti 29. tam-mikuuta, jolloin heidän vallankumouksensa alkoi Helsingissä.

Suojeluskunnat ja Mannerheimin rooli
Tammisunnuntain tapahtumiin liittyy läheisesti kenraali Carl Gustaf Emil Mannerheim, joka oli nimetty senaatin joukkojen ylipäälliköksi. Mannerheim oli poikkeuksellinen henkilö nuoren Suomen johdossa. Hänellä oli pitkä ja arvostettu sotilasura Venäjän keisarikillisessa armeijassa, ja hän oli ehtinyt osallistua useisiin sotiin ja operaatioihin aina Venäjän sisäisistä levottomuuksista ensimmäiseen maailmansotaan. Hän toi mukanaan sekä sotilaallista kokemusta, kansainvälistä näkökulmaa että arvovaltaa, jota nuori suojeluskuntaorganisaatio kipeästi tarvitsi.
Suojeluskunnat eivät syntyneet tyhjästä, vaan ne olivat kehittyneet paikallisina järjestysjoukkoina jo vuosien 1917–1918 kaaoksen aikana. Erityisesti Pohjanmaalla suojeluskunnat olivat vahvoja ja hyvin organisoituja, mikä selittää sen, miksi juuri Etelä-Pohjanmaasta muodostui

5 Waasan Päivälehti, 18 tammikuuta, 2026

Tykki Raasutankadulla 1918

keskustelua ja erityisesti paikallisia perin-teitä, etenkin Pohjanmaalla ja Vaasassa, missä Tammisunnuntain tapahtumat olivat konkreettisesti läsnä ja missä valkoinen liike oli vahvimmillaan.

Historiallinen merkitys ja tulkinnat
Tammisunnuntain merkitys ei ole yksiselitteinen, eikä se voi sitä olla. Tapahtumia voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta, ja jokainen tulkinta paljastaa oman totuutensa historian monimutkaisuudesta todellisuudesta.

Tammisunnuntai voidaan nähdä laillisen hallituksen itsepuolustuksena: senaatti, joka oli Suomen tuolloin ainoa laillinen hallitus, pyrki turvaamaan järjestyksen ja valtion itsenäisyyden tilanteessa, jossa sekä si-säinen että ulkoinen uhka olivat todellisia. Venäläisten joukkojen aseistariisunta oli välttämätön toimen-pide, jotta nämä ase-et eivät joutuisi vallankumouksellisten käsiin ja jotta nuori valtio voisi turvata itse-määräämis-oikeutensa.

Toisaalta Tammisunnuntai oli myös askel kohti traagista sisällissotaa, joka vaati noin 36 000–37 000 ih-misen hengen. Tämä on valtava määrä pienessä, noin kolmen miljoonan asukkaan maassa – lähes pro-sentti koko väestöstä kuoli sodan seurauksena. Lisäksi kymmenet tuhannet jäivät leskiksi tai orvoiksi, ja sodan jäljet näkyivät suomalaisessa yhteiskunnassa vuosikymmenien ajan.

Nykyhistoriantutkimus korostaa tapahtumien monikerroksisuutta ja pyrkii ymmärtämään molempien osapuolten motiveja ilman yksinkertaistavia vastakkainasetteluja. Tutkimus on osoittanut, että kummal-lakin osapuolella oli sekä perusteltuja huolenaiheita että tekijöitä, jotka ajoivat kohti aseellista ratkaisua. Työväestön olosuhteet olivat usein kurjat, ja heidän poliittinen vaikutusvaltansa vähäinen. Porvaristo puolestaan pelkäsi oikeutetusti bolševistista vallankumousta ja yhteiskuntajärjestyksen romahtamista.

On kuitenkin tärkeää tunnistaa, että näkökulmat vaihtelevat maantieteellisesti. Etelä-Suomessa, missä teollisuustyöväestö oli suurta ja luokkaristiriidat teräviä, sisällissodalla oli vahvempi luokasodan luonne. Pohjanmaal-la tilanne oli erilainen. Täällä kyse oli monelle ennen kaikkea vapaussodasta – taistelusta Ve-näjän sotilasläsnäoloa vastaan ja maamme tuoreen itsenäisyyden turvaamisesta. Venäläisten varuskun-tien aseistariisunta nähtiin välttämättömänä toimena, jolla estettiin venäläinen vaikutusvalta ja mahdolli-nen uusi miehitys.

Tämä ero näkökulmissa on tärkeä ymmärtää. Siinä missä Helsingissä taisteltiin vallasta ja yhteiskuntajär-jestyksestä, Vaasassa ja Pohjanmaalla taisteltiin monien mielestä ennen kaikkea itsenäisyydestä ja vierai-den joukkojen poistamisesta maasta. Molemmat tulkinnat pitävät sisällään totuuden – historia on aina moniääninen.

Miksi Tammisunnuntaita tulisi muistaa?
Me voisimme hetkeksi hiljentyä ja miettiä, millainen Suomi olisi, jos Tammisunnuntain taistelussa olisi koettu häviö. Millainen maamme kohtalo olisi ollut? Olisiko Suomi pysynyt itsenäisenä, vai olisiko se pa-lannut Venäjän yhteyteen bolševikkien johdossa? Millainen yhteiskunta meillä olisi nyt?
Nämä kysymykset eivät ole pelkkää spekulatiota. Ne muistuttavat meitä siitä, että historia olisi voinut kulkea toisinkin. Itsenäisyys ei ollut itsestäänselvyys, vaan se vaati vaikeita valintoja, uhrauksia

ja traagi-sia konflikteja. Tammisunnuntai oli yksi niistä ratkaisevista hetkistä, jolloin Suomen tulevaisuus punnit-tiin.

Tammisunnuntain muistaminen ei kuitenkaan edellytä sodan ihannoitua tai toisen osapuolen demonisoin-tia. Päinvastoin – se edellyttää historian ymmärtämistä kaikessa sen monimutkaisuudessa. Meidän tulee muistaa, että kummallakin puolella taisteli suomalaisia, jotka uskoivat tekevänsä oikein ja puolustavansa jotain arvokasta. Kummallakin puolella oli sankareita ja uhreja, kummallakin puolella tehtiin myös vir-heitä ja rikoksia.

Tammisunnuntai on ennen kaikkea muistutus siitä, mihin yhteiskunnallinen kahtiaja-ko voi johtaa – ja miksi avoin keskustelu, lailliset instituutiot, demokraattiset prosessit ja yhteinen vastuu ovat niin tärkeitä. Kun yhteiskunta polarisoidaan äärimmilleen ja kumpikin osapuoli näkee vastapuolen vihollisena eikä kanssaihmiseä, tie väkivaltaan on lyhyt.

Nyky-Suomessa elämme ajassa, jolloin sisällissodan traumat ovat suurelta osin paraantuneet. Olemme rakentaneet yhteiskunnan, jossa demokratia, oikeusvaltio ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus ovat vahvoja. Meillä on instituutiot, jotka mahdollistavat erimielisyyksien ratkaisemisen ilman väkivaltaa. Tämä on saavutus, jota ei tule pitää itsestäänselvyvyytenä.

Tammisunnuntain muistaminen on siten myös muistutus siitä, mikä meillä nyt on – ja mitä voimme me-nettää, jos emme pidä huolta yhteiskuntamme yhtenäisyydestä ja demokratian peruspilareista. Historia ei toista itseään täsmälleen samanlaisena, mutta sen opetukset ovat ajattomia.

Tammisunnuntaita vietetään, koska se edustaa käännekohtaa Suomen historiassa – hetkeä, jolloin itsenäi-sen valtion tulevaisuus ratkaistiin asein. Se on osa maamme historiallista muistia, joka ansaitsee tulla muistetuksi ja ymmärretyksi. Muistaminen ei tarkoita yhden totuuden julistamista tai vanhojen jakolinjojen vahvistamista. Se tarkoittaa historian monimutkaisuuden tunnustamista ja opetuksien omaksumista. Tammisunnuntai muistuttaa meitä siitä, että rauha, vapaus ja demokratia eivät ole itsestäänselvyyksiä – ne ovat saavutuksia, joista meidän tulee huolehtia joka päivä.

Kun muistamme Tammisunnuntaita, muistamme kaikkia niitä, jotka joutuivat elämään tuon traagisen ajan. Muistamme sekä valkoisia että punaisia, sekä voittajia että häviäjiä, sekä rintamalla kaatuneita että vankileireillä kuolleita. Muistamme, että he kaikki olivat suomalaisia – ja että heidän traaginen kohtalon-sa opettaa meille jotain tärkeää yhteiskunnan hauraasta tasapainosta.

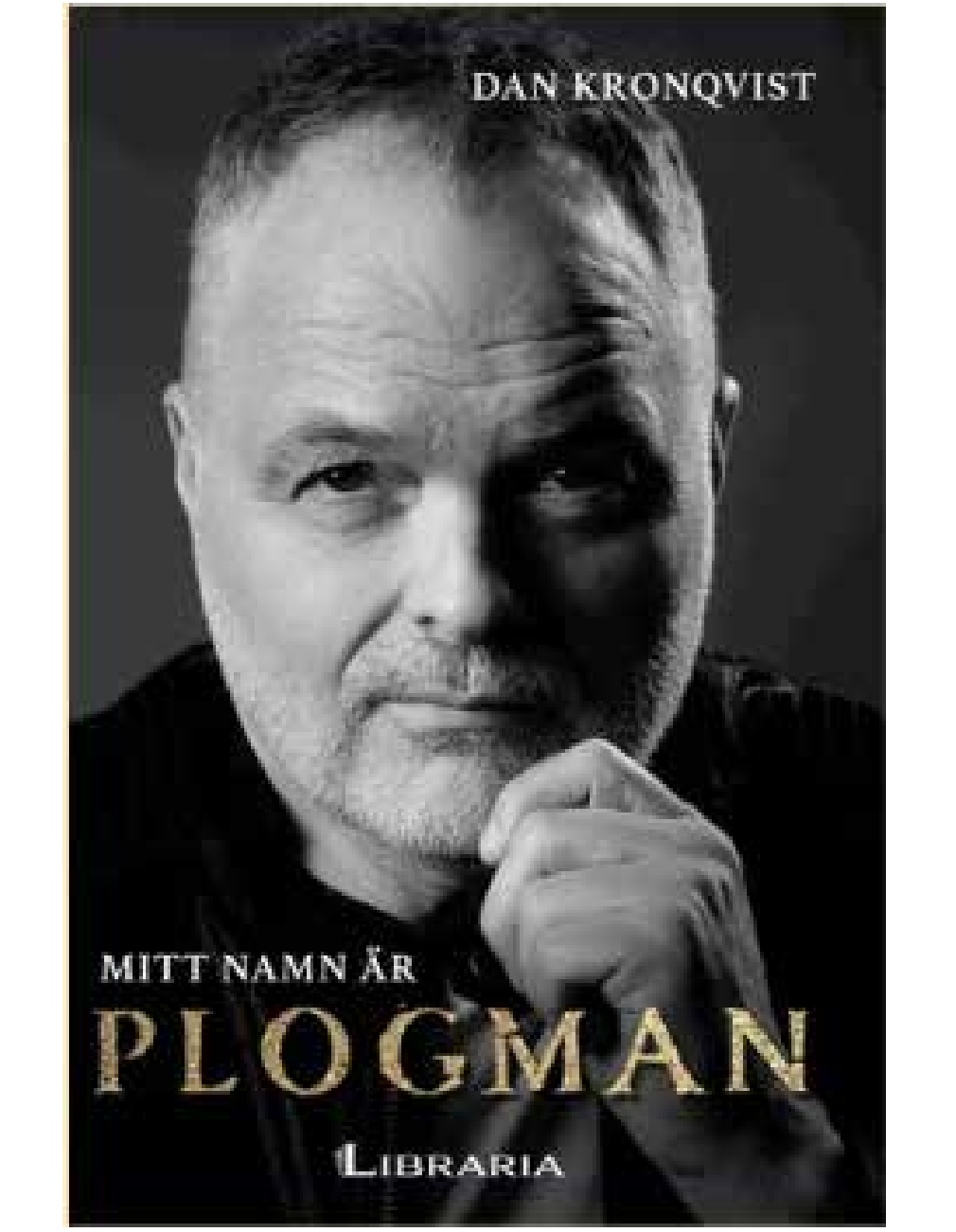
Historia ei ole vain menneisyyttä – se on myös nykyisyyden ja tulevaisuuden opettaja. Tammisunnuntai opettaa meille, että yhteiskunta voi hajota, jos emme pidä siitä huolta. Mutta se opettaa myös, että ha-joamisen jälkeen voi tulla paraneminen ja sovinto – jos teemme tietoisin valinnan rakentaa yhdessä pa-rempaa tulevaisuutta.

Siksi Tammisunnuntaita muistetaan. Ei vihan, vaan ymmärryksen vuoksi. Ei jakolinjoja vahvistaaksem-me, vaan oppiaksemme historias-ta. Ja ennen kaikkea muistaaksemme, että rauha on aina parempi kuin sota – ja että demokratia on aina parempi kuin diktatuuri, olipa se sitten oikealta tai vasemmalta.

KULTUR

CHARES PLOGMAN

Chali Plogman rikkoo hiljaisuuden – paljastaa menestyksen varjopuolet

Alavetelin kasvatista koko kansan iskelmätähdeksi noussut Charles ”Chali” Plogman kertoo nyt kaiken. Uutuuskirja Nimeni on Plogman on rehellinen matka lavatähteyden kulissien taakse. Chali avautuu ensimmäistä kertaa elämänsä huipuista, synkistä hetkistä ja yksityiselämän paineista. Kirja on tarina miehestä, joka yhdisti suomen- ja ruotsinkielisen tanssikirjailijan, mutta koki samalla alan rajut muutokset nahassaan. Mukana on myös kollegoiden ja läheisten suoria todistuksia suosikkiartistin matkan varrelta.

Kuva: Libraria

PROJECT RUNEBERG

Pohjolan digitaalinen aarreaitta kukoistaa – Projekt Runebergilla upea menestysvuosi 2025!

Samaan aikaan kun tekoäly valloittaa maailmaa, yksi internetin vanhimmissa kulttuurihankkeista on rikkonut ennätysiä kaikessa hiljaisuudessa.

Vuosi 2025 on ollut Projekt Runebergille merkittävä kasvun vuosi. Tuhannet uudet digitoidut sivut ja vapaaehtoisten oikolukijoiden kasvava joukko ovat vahvistaneet sivuston asemaa Pohjoismaiden tärkeimpänä digitaalisena arkistona.

Mitä Projekt Runeberg oikeastaan tekee? Vuonna 1992 Linköpingin yliopistossa perustettu Projekt Runeberg on vapaaehtoisvoimin toimiva hanke, joka vastaa kansainvälistä Project Gutenbergia. Sen tavoitteena on digitoida klassista pohjoismaista kirjallisuutta ja taidetta, jonka tekijänoikeudet ovat rauenneet. Tarjoamalla vapaan pääsyn kaikkeen aina historiallisista tietosanakirjoista, kuten Nordisk familjebokista, klassiseen runouteen, hanke varmistaa, että yhteinen kulttuuriperintömme säilyy ja on helposti löydettävissä. Vuonna 2025 erityisesti panostus korkealaatuisiin kuviin ja parannettuun hakutoimintoon on tuonut sivustolle ennätysmäärän käyttäjiä.

<https://runeberg.org/>

KIRJALLISUUS Adlibriksen myydyimmät 2025: Dan Brown ykkösenä – suomalainen tekijät vahvasti esillä

Verkkokirjakauppa Adlibris julkaisi vuoden 2025 myydyimpien kirjojen top-listat, jaärkeen nousee kansain-välinen jännityskirjailija Dan Brown teoksellaan Salaisuuksien salaisuus.

Samalla kotimaiset kirjailijat Satu Rämö ja Finlandia-palkittu Monika Fagerholm ovat vahvasti esillä myy-dyimpien kirjailijoiden joukos-sa. Brownin teos oli myydyin sekä kaunokirjallisuudessa että kokonaismyynnis-sä, kun taas Rämön dekkari Tinna ja Fagerholmin Finlandia-voittaja Eristystila menestyivät erikseen listan kärjessä. Toplistojen laaja kirjo kertoo lukijoiden moninaisista kiinnostuksen kohteista: kaunokirjallisuuden, tietokirjalli-suuden, hyvinvointiteosten ja lasten kirjojen kategoriat ovat kaikki edustettuina vuoden 2025 suosituimmissa teoksissa. Listalle ylsi myös muun muassa Sauli Niinistön ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa käsittelevä teos sekä neulekirja, joka yhdistää käsityöhön ja hyvinvointiin liittyvät teemat. Lukijat ovat siis tänä vuonna etsineet niin viihdyttäviä tarinoita, ajan-kohtaista tietoa kuin arjen hyvinvointiin liittyviä lukukokemuksia. Lähde: Adlibris Finland Oy tiedote, 19.12.2025.

TERVEYS

Jos olet yli 70 niin nämä lääkkeet voivat vaikuttaa muistiisi

län myötä kehomme tulee herkemmäksi lääkkeiden vaikutuksille. Yli 70-vuotiaille tietyt yleisesti määräytyt lääkkeet voivat lisätä muistin menettäminen tai kognitiivisen heikkenemisen riskiä, mukaan lukien Alzheimerin tauti. Näiden lääkkeiden ja niiden mahdollisten sivuvaikutusten ymmärtäminen on ratkaisevan tärkeää kognitiivisen terveyden ylläpitämiseksi myöhempinä vuosina.

Kuinka lääkkeet vaikuttavat muistiin
Aivojen monimutkainen kemia on herkkä häiriöille, erityisesti vanhemmilla aikuisilla. Monet lääkkeet voivat häiritä välittäjäaineiden toimintaa, vähentää hapen saantia aivoihin tai aiheuttaa sivuvaikutuksia, kuten sekavuutta tai uneliaisuutta. Kun nämä tekijät jatkuvat, ne voivat aiheuttaa muistiongelmia ja joissakin tapauksissa lisätä hermoston rappeutumisairauksien riskiä.

Muistin menettämisen ja kognitiiviseen heikkenemiseen liittyvät lääkkeet
Tässä on joitain lääkeluokkia, jotka voivat vaikuttaa muistiin vanhemmilla aikuisilla:

- 1. Antikolinergiset aineet
Antikolinergiset lääkkeet estävät asetyylikoliinia, muistin ja oppimisen kannalta kriittistä välittäjäainetta.

TERVEYS

Nikotiinipussit – savuton vaihtoehto, jossa on avoimia kysymyksiä

Viime vuosina nikotiinipussit ovat nopeasti vakiinnuttaneet asemansa uutena elementtinä globaalilla nikotiinimarkkinalla. Niitä markkinoidaan usein huomaamattomina, savuttomina ja moderneina – mutta mitä ne tarkalleen ottaen ovat ja mikä rooli niillä voisi olla tulevaisuudessa?

Mitä ovat nikotiinipussit?
Nikotiinipussit ovat pieniä pusseja, jotka asetetaan ylähuulen alle, ikenien ja huulen väliin. Toisin kuin perinteinen nuuska, ne eivät yleensä sisällä tupakkaa. Sen sijaan ne koostuvat nikotiinista (synteettisesti valmistettu tai tupakasta uutettu), kasvikuidusta, makuaineista ja aineista, jotka säätelevät pH-arvoa nikotiinin imeytymisen helpottamiseksi.
Kun pussi on paikoillaan, nikotiini imeytyy suun limakalvon kautta. Ei savua, höyryä eikä palamistuotteita synny – mikä on yksi pääsyyistä, miksi tuotetta pidetään ”puhtaampana” vaihtoehtona.

Vanhemmat aikuiset ovat erityisen herkkiä näiden lääkkeiden kognitiivisille vaikutuksille.
Esimerkkejä:
Difenhydramiini (löytyy reseptivapaista unilääkkeistä ja allergialääkkeistä)
Oksibutyniini (käytetään yliaktiivisen virtsarakon hoitoon)
Amitriptyliini (masennuslääke)
Riskit: Krooninen käyttö on yhdistetty kohonneeseen Alzheimerin taudin riskiin.

2. Bentsodiatsepiinit
Bentsodiatsepiineja määrätään usein ahdistukseen, unettomuuteen tai lihasten rentoutumiseen, mutta ne voivat vaikuttaa merkittävästi kognitiiviseen toimintaan.
Esimerkkejä:
Diatsepaami (Diapam)
Loratsepaami (Temesta)
Alpratsolaami (Xanor)
Riskit: Nämä lääkkeet voivat aiheuttaa uneliaisuutta, sekavuutta ja muistin heikkenemistä. Pitkäaikaiseen käyttöön liittyy suurempi demention riski. Ja uneliaisuus voi lisätä onnettomuusriskiä. Jos kaadut yöllä kotonasi, voit saada lonkkamurtuman ja olla pyörätuolissa useita viikkoja tai kuukausia. Joten jos olet vanha, älä käytä näitä lääkkeitä ainakaan pidempään, jos mahdollista.

3. Statiinit
Statiineja käytetään laajalti alentamaan kolesterolia, mikä on ratkaisevan tärkeää sydän- ja verisuoniterveydelle. Jotkut tutkimukset viittaavat kuitenkin mahdolliseen yhteyden muistongelmiin tietyillä henkilöillä.
Esimerkkejä:
Atorvastiini (Lipitor)
Simvastatiini (Zocor)
Riskit: Vaikka ei ole kiistat-

masti todistettu, jotkut potilaat raportoivat muistisumusta, erityisesti suuria annoksia käytettäessä. Ei ole tieteellistä näyttöä siitä, että statiinit voisivat aiheuttaa dementiaa, vain anekdootteja.
Väite statiinien vaikutamisesta muistiin sai kannatusta vuonna 2008, kun New York-Presbyterian Hospitalin silloinen lääketieteen varapuheenjohtaja Orli Etingin kertoi yhdysvaltalaiselle sanomalehdelle, että myös Suomessa yleisesti käytetty atorvastatiini ”tekee naisista tyhmiä”.

Ei todellakaan todisteita, joten älä lopeta statiinilääkitystäsi tämän anekdootin takia,

4. Masennuslääkkeet
Tietänyttyypisillä masennuslääkkeillä, erityisesti trisyklisillä masennuslääkkeillä, voi olla antikolinergisiä ominaisuuksia, jotka heikentävät muistia.
Esimerkkejä:
Nortriptyliini
Imipramiini
Riskit: Kognitiiviset vaikutukset voivat olla lieviä, mutta ne voivat pahentua pitkäaikaisessa käytössä.

5. Opioidit
Kivun lievitykseen määrättyillä opioideilla voi olla rauhoittavia vaikutuksia, jotka heikentävät lyhytaikaista muistia ja kognitiivista selkeyttä.
Esimerkkejä:
Oksikodoni (OxyContin)
Morfiini
fentanyl
Riskit: Pitkäaikainen tai suuriannoksinen käyttö voi pahentaa muistiongelmia ja lisätä deliriumin riskiä.

6. Antihistamiinit
Ensimmäisen sukupolven antihistamiinit, joita esiintyy yleisesti allergialääkkeissä, voivat ylittää veri-aivoesteen ja vaikuttaa kognitiiviseen toimintaan.
Esimerkkejä:
Kloorifeniramiini
Difenhydramiini (benadryyli)
Riskit: Pitkäaikainen käyttö voi aiheuttaa muistin hämmennystä ja hämmennystä erityisesti vanhemmilla aikuisilla.

7. Nukahtamisaineet ja lihas-

relaksantit
Nukahtamiseen tai lihasten rentoutumiseen käytetyillä lääkkeillä on usein rauhoittavia ominaisuuksia, jotka voivat heikentää muistia ja tarkkaavaisuutta.
Esimerkkejä:
Zolpidemi (Ambien)
Syklobentsapriini (Flexeril)
Riskit: Jatkuva käyttö voi lisätä kognitiivisen heikkenemisen riskiä.

Mitä voit tehdä?
1. Tarkista lääkkeesi
Jos sinä tai läheisesi on yli 70-vuotias, tarkista säännöllisesti kaikki lääkkeet terveydenhuollon tarjoajan kanssa. Kysy, voidaanko lääkkeitä korvata turvallisemmilla vaihtoehdoilla tai voidaanko annosta säätää.
2. Ole tietoinen polyfarmaasiasta
Useiden lääkkeiden käyttö lisää lääkkeiden yhteisvaikutusten ja sivuvaikutusten riskiä. Hoitojen yhdistäminen tai tarpeettomien lääkkeiden poistaminen voi vähentää näitä riskejä.
3. Ota käyttöön ei-lääkestrategiat
Joissakin tapauksissa elämäntapamuutokset voivat vähentää muistia heikentävien lääkkeiden tarvetta.
Harjoittele hyvää unihygieniasen sijaan, että luottaisit unilääkeisiin.
Hallitse ahdistusta tai masennusta neuvonnan tai mindfulness-käytäntöjen avulla.
Käsittele kipua fysioterapialla tai akupunktiolla.
4. Pysy fyysisesti ja henkisesti aktiivisena
Säännöllinen liikunta, terveellinen ruokavalio ja kognitiiviset toiminnot (kuten palapelit tai lukeminen) voivat auttaa lieventämään lääkkeiden kognitiivisia vaikutuksia.

Vaikka monet lääkkeet voivat tukea terveyttä ja hyvinvointia, jotkut sisältävät riskejä muistille ja kognitiivisille toiminoille, erityisesti vanhemmilla aikuisilla. Ymmärtämällä nämä riskit, keskustelemalla huolenaiheista terveydenhuollon tarjoajien kanssa ja tutkimalla vaihtoehtoisia hoitomuotoja on mahdollista minimoida vaikutus muistiin ja säilyttää terävä mieli pitkälle kultaisille vuosille.

TERVEYS

ALZHEIMER

Uusi tutkimus: Vyöruusurokotus saattaa suojata demen-tiaa vastaan

Uuden Nature-tutkimuksen mukaan tavallinen vyöruusurokotus voi vähentää riskiä sairastua dementiaan myöhemmällä iällä jopa merkittävästi. Tutkijat hyödynsivät harvinaista luonnollista kokeilua Walesissa, jossa rokotusoikeus määräytyi syntymäajan perusteella. Tämä mahdollisti väestötason vertailun, joka ei pohjautunut vain korrelaatioihin.

Tutkijaryhmä havaitsi, että ne, jotka saivat vyöruusurokotteen ensimmäisenä oikeutettuna vuotena, sairastuivat dementiaan harvemmin kuin ne, jotka olivat juuri rokotusoikeuden ulkopuolella. Rokotuksen saaneilla dementia-diagnoosin todennäköisyys väheni noin 3,5 prosenttiyksikköä seurantajakson aikana, mikä vastaa noin 20 prosentin suhteellista vähennystä. Vaikutus oli selkeämpi naisilla kuin miehillä.

Tutkimus perustuu yli 280 000 henkilön terveysrekisteritietoihin, ja löydökset vahvistettiin myös laajemmassa populaatiossa. Tulokset viittaavat siihen, että immuunijärjestelmää herättävä rokotus voi suojata aivoja ikääntymisestä aiheutuilta rappeutumisilta, mutta tarkat mekanismit vaativat vielä lisätutkimuksia.

Tämä löytö voi avata uusia suuntaviivoja dementiaa ehkäisevän lääketieteen kehitykselle ja korostaa rokotusten mahdollisia laajempia terveyshyötyjä.

Lähde: Eying ym., A natural experiment on the effect of herpes zoster vaccination on dementia, Nature (2.4.2025)

YLIPAINO

Enemmän kuin kiloja: Uusi Lihavuustutkijat-podcast haastaa ennakkoluulot

Lihavuus on monimutkainen ja usein väärinymmärretty ilmiö, joka herättää voimakkaita tunteita. Uusi Lihavuustutkijat-podcast pureutuu aiheeseen pintaa syvemältä, tuoden asiantuntijoiden äänen kuuluviin.

Podcastissa keskitytään pelkän painon sijaan laajoihin teemoihin, kuten terveyteen, tutkimustietoon ja lihavuuteen liittyvään stigmaan. Tavoitteena on lisätä yleistä ymmärrystä ja purkaa leimaamista, joka usein varjostaa aiheesta käytävää keskustelua. Asiantuntijat muistuttavat, ettei paino ole vain yksilön valinta, vaan siihen vaikuttavat monet biologiset ja yhteiskunnalliset tekijät. Kuulijat saavat tutkittua tietoa, joka auttaa näkemään numeroiden taakse ja ymmärtämään hyvinvoinnin moninaisuutta nyky-yhteiskunnassa. Podcast tarjoaa uusia näkökulmia niin ammattilaisille kuin kaikille aiheesta kiinnostuneille. *Lihavuustutkijat-podcastin ensimmäinen jakso on jo julkaistu Spotifyssa. Uusia jaksoja ilmestyy kahden viikon välein keskiiviikkoisin. Juulia Lautaoja-Kivipelto (Oulu yliopisto) ja Johanna Matilainen (Helsingin Yliopisto) Kuva Mikko Törmänen.*

NIKOTIINIPUSSIT

FDA: Nikotiinipussit voivat auttaa lopettamaan tupakoinnin

Yhdysvaltain elintarvike- ja lääkevirasto FDA on käynnistänyt uuden pilottiohjelman nikotiinipussien myyntilupahakemusten tehostamiseksi. Viraston mukaan nikotiinituotteet sijoittuvat ”riskin jatkumolle”, jossa savuttomat tuotteet, kuten nikotiinipussit, ovat yleensä huomattavasti perinteisiä savukkeita vähemmän haitallisia.

Tutkimukset osoittavat, että nikotiinipussit voivat auttaa aikuisia siirtymään pois vaarallisemmista tupakointitavoista. FDA painottaa, että tupakoinnin lopettaminen tai vaihtaminen vähemmän haitalliseen vaihtoehtoon vähentää altistumista syöpää aiheuttaville kemikaaleille. Ohjelman tavoitteena on nopeuttaa tieteellistä arviointia ja tukea kansanterveyttä tarjoamalla säädelyjä, matalamman riskin vaihtoehtoja nykyisille tupakoitsijoille.

Lähde / Källa / Source: FDA / CTP Newsroom

TEHOHOITO

THL: Kolme neljästä tehohoidossa olleesta potilaasta elossa vuotta myöhemmin

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) julkaisi uuden tutkimuksen, jonka mukaan noin 75 prosenttia teho-osastoilla kriittisesti sairaana hoidetuista ihmisistä on elossa vuoden kuluttua tehohoitajaksesta. Tutkimus kattoi potilaita eri sairaaloista ja erilaisista akuuteista tilanteista, kuten leikkausten jälkeisistä tehohoidosta ja vakavista infektioista. Tulokset kertovat tehohoidon merkityksestä: vaikka kriittinen sairaus on hengenvaarallinen ja kuntoutus voi olla pitkä, valtaosa potilaista selviää ensimmäisestä vuodesta. Ikä, perussairaudet ja hoidon nopeus vaikuttavat ennusteeseen, mutta THL korostaa, että nykylläketiede tuottaa selkeästi aiempaa parempia tuloksia. Tutkimus antaa uutta tietoa tehohoidon vaikuttavuudesta ja voi toimia tärkeänä perustana sekä potilasohjaukselle että terveyspoliittiselle päätöksenteolle.
Lähde: THL

YLIPAINO

Uusi lääke ylipainon hoitoon – merkittävästi parempi tulos kuin kilpailijalla

Tuore tutkimus The New England Journal of Medicine -lehdessä osoittaa, että lääke tirzepatide (Mounjaro) johtaa selvästi suurempaan painonpudotukseen verrattuna semaglutidiin aikuisilla ilman diabetesta. Vaiheen III satunnaistetussa tutkimuksessa 751 osallistujaa seurattiin 72 viikkoa. Tirzepatidella paino laski noin 20 prosenttia, kun semaglutidilla vastaava luku oli noin 13 prosenttia. Tutkimuksessa mitattiin myös vyötärön ympäryksen muutoksia, ja tirzepatide osoittautui selvästi tehokkaammaksi. Lisäksi lääkkeen aiheuttamat haittavaikutukset olivat pääosin lieviä tai keskivaikeita, kuten vatsaoireita. Tulokset voivat muuttaa ylipainon lääkahoitoa yhä useamman potilaan kohdalla tulevaisuudessa.
PubMed
Lähde: The New England Journal of Medicine (doi:10.1056/NEJMoa2416394).

PUNKKITAUDIT

Puutiaisaivotulehdukset lisääntyvät – yhä useampi joutui sairaalahoitoon

Puutiaisaivotulehdukset (TBE) ovat yleistyneet huomattavasti Suomessa vuonna 2025, ja useammat tartun-noista ovat vaatineet sairaalahoitoa. Tämä käy ilmi HUSin 3.12.2025 julkaisemasta tiedotteesta.

Viime vuonna Suomessa raportoitiin 195 TBE-tapausa, mutta marraskuun loppuun 2025 mennessä uusia tapauksia on rekisteröity jo 228. HUS-alueella tartuntojen määrä on kasvanut 91:stä 120:een. Tekijöinä pide-tään muun muas-sa lämpimämpinä talvia ja laajentunutta punkkialuetta. Tartunnan saaneista kolmella neljästä rokotussuojaa on vajaa – 69 % on täysin rokottamattomia ja 13 %:lla rokotesar-ja on kesken tai vanhentunut. HUS:in tiedotteen mukaan jopa 14 % potilaista on tarvinnut teho- tai tehovalvonta-hoitoa, ja jotkut tehohoidosta toipuvat tarvitsevat pitkää kuntoutusta ennen kotiutumista. TBE-virus tarttuu tyypillisesti punkin puremasta, ja ainoa tehokas suojautumiskeino on rokotus. Rokote estää infek-

UKRAINE PRESIDENT

All Political and Legal Decisions to Increase Electricity Imports Have Already Been Made, and They Must Be Implemented Without Delay – Address by the President

17 January 2026 - 15.31

Dear Ukrainians!

Today I have already held a detailed coordination call on all issues related to the emergency situation in the energy sector after the Russian strikes. There are many tasks, and the situation is extremely difficult after this night and “shahed” hits in the Kyiv region. Bucha, Hostomel, and Irpin – work is ongoing. The consequences of the strikes are also being dealt with in Odesa. Kharkiv – more than four hundred thousand people are facing a difficult situation with electricity, also as a result of the strikes. All repair crews and all necessary forces – everything is deployed. I

am grateful to everyone who is working for restoration, for people, for their city, for their community. It is important that all political and legal decisions to increase electricity imports have already been made, and they must be implemented without delay. This applies to everyone – both state-owned companies and private ones – and I instructed government officials to address this promptly.

I thank every partner who is now ready to help Ukraine with equipment. There are arrangements for the import of generators and other equipment. We are accelerating all decisions as much as possible. Separately – regarding Kyiv. All go-

vernment structures are involved, and the Ministry of Internal Affairs has deployed additional assistance points. There are also decisions concerning everything that may be needed, including hot meals for people – implementation must be significantly more active. Ukraine’s Ministry of Energy, the Ministry for Development of Communities and Territories, and others must verify everything regarding the heating situation in residential buildings, as a significant number of buildings in Kyiv are still without heat.

We spoke with the Minister of Defense of Ukraine about air defense operations, about assessing the consequences of the strikes and

the circumstances of every Russian attack. Everything the enemy does must be analyzed down to every detail – and our countermeasures, our protection, must become significantly stronger. And it will. There will also be decisions that are necessary to change our defense system, including personnel decisions. I thank everyone who is helping right now.

Today the Ukrainian delegation is already in the United States. Rustem Umerov, Kyrylo Budanov, and Davyd Arakhamia. Toward the evening, Kyiv time, I expect the first reports regarding their meetings. The main task for the Ukrainian delegation is to present the full and accurate picture of what is happening and what Russian strikes are causing. Among the consequences of this terror is the discrediting of the diplomatic process: people lose faith in diplomacy, and Russian attacks constantly undermine even the limited opportunities for dialogue that existed before. The American side must understand this. Progress is also needed on the documents that have been in preparation.

Ukraine has never been and will never be a roadblock to peace, and it is now up to our partners to determine whether diplomacy moves forward. I thank everyone who stands with us, who stands with Ukraine.

Glory to Ukraine!

COPYRIGHT: The Presidential Office of Ukraine. All materials featured on this site are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International. The use of any materials posted on the website is permitted provided you link to www.president.gov.ua regardless of full or partial use of materials.

TEKOÄLY

GEMINI

Gmail siirtyy ”Gemini-aikakauteen”: Postilaatikko on nyt henkilökohtainen avustaja

Yli kahden vuosikymmenen ajan sähköpostin hallinta on tuntunut työltä – loputtomalta lajittelun, etsimisen ja luonnostelun kierteeltä. Mutta nyt, vuoden 2026 alussa, Google on virallisesti siirtänyt Gmailin ”Gemini-aikakauteen”, muuttaen palvelun yksinkertaisesta viestilistasta proaktiiviseksi ja älykkääksi avustajaksi.

Uusimman Gemini 3 Flash -mallin vauhdittamana nämä päivitykset pyrkivät poistamaan ”sähköpos-tiähkyn” antamalla tekoälyn hoitaa raskaat työt puolestasi. Tässä katsaus siihen, miten Gemini muut-taa Gmailin käyttöä.

1. AI-postilaatikko: Henkilökohtainen tilannekatsaus

Radikaalein muutos on siirtyminen aikajärjestyksessä olevasta listasta AI-postilaatikkoon. Tämä ominaisuus (joka on tällä hetkellä testikäytössä ja Premium-tilaajilla) korvaa perinteisen viestivallin kuratoidulla kootinäytöllä:

- Prioriteettiryhmät: Ryhmittelee sähköpostit automaattisesti tehtäviin, kuten maksettaviin laskuihin, varattaviin aikoihin tai kiireellisiin vastauksiin.
- ”Catch Me Up” -tiivistelmät: Sen sijaan, että selaisit viestejä läpi, saat nopean katsauksen sii-tä, mitä poissa ollessasi on tapahtunut – korostaen esimerkiksi toimituspäivityksiä, kuitteja ja tärkeitä mainintoja.

2. ”Kysy postilaatikoltasi”: Luonnollisen kielen haku
Unohda oikeiden hakusanojen päähkäily puoli vuotta vanhan viestin löytämiseksi. Haku kenttään in-tegroitujen AI-ylei-skatsausten avulla voit kysyä Gmaililta suoraan:

”Mikä oli putkimiehen hinta-arvio viime elokuussa?”
”Milloin lentoni laskeutuu tiistaina ja mikä on hotellin osoite?”
Gemini skannaa historiasi, poimii tarkan vastauksen ja tarjoaa suoran linkin alkuperäiseen viestiin tietojen varmistamiseksi.

3. Älykkäämpi kirjoittaminen: Kirjoitusapu ja oikoluku
Sähköpostien kirjoittaminen ei ole enää taistelua tyhjän sivun kanssa. Google on laajentanut työkal-uja entistä intuitiivisemmiksi:

- Kirjoitusapu (Help Me Write - ilmainen kaikille): Luo kokonaisia luonnosteja yksinkertaisten kehotteiden perusteella. Olipa kyseessä virallinen irtisanoutumislomitus tai epävirallinen kutsu juhliin, Gemini antaa huolitellun aloituspisteen.
- Kontekstuaaliset vastausehdotukset: Toisin kuin vanhat ”Kiitos!”-painikkeet, uudet ehdotukset on räätälöity kirjoitustyylisi ja keskustelun tarkkaan aiheeseen sopiviksi.
- Oikoluku (Premium): Toimii kuin sisäänrakennettu toimittaja, joka ehdottaa parannuksia sävyyn, selkeyteen ja lauserakenteisiin varmistaen, että viestisi menee perille oikealla tavalla. Yksityisyys tekoälyn aikakaudella Suuri teho tuo mukanaan kysymyksiä tietosuojasta. Google on ratkaissut tämän ”Engineering Priva-cy” -suojausella. Samalla tavalla kuin ”Incognito-tilassa”, tietyt Gemini-vuorovaikutukset käsitel-lään kertaluonteisina keskusteluina, joita ei tallenneta tai käytetä tekoälymallien kouluttamiseen. Käyttäjillä on myös mahdollisuus kytkeä tekoälyominaisuudet kokonaan pois päältä.

”Gemini-aikakausi” muuttaa odotuksemme sähköpostia kohtaan. Maailmassa, jossa postilaatikko voi tiivistää 50 viestin ketjun kolmessa sekunnissa tai kirjoittaa monimutkaisen vastauksen omalla

äänel-läsi, tavoite ei ole enää vain ”Inbox Zero” – vaan se, että aikaa vapautuu oikeasti merkitykselliseen työhön.

GEMINI 3

Gemini 3 – merkittävä tekoälyn askel eteenpäin

Valmistaudu hämmästyämään! Google on juuri julkaissut uusimman version huippuluokan tekoälymallistaan, Gemini 3:sta, ja se on suorastaan vallankumouksellinen. Tämä ei ole pelkkä päivitys; Se on valtava edistysaskel tekoälyssä, joka rikkoo sitä, mitä luulimme mahdolliseksi.

Yksi upeimmista uusista ominaisuuksista on sen huomattavasti laajennettu kontekstiikkuna. Kuvittele tekoäly, joka pystyy ymmärtämään ja käsittelemään uskomattoman pitkiä, monimutkaisia virtoja–kokonaisia kirjoja, tunteja videoita tai valtavia määriä dataa–kaikki kerralla, menettämättä yksityiskohtien otetta. Gemini 3 pystyy juuri tähän, mikä johtaa paljon johdonmukaisempiin, vivahteikkaampiin ja oivaltavampiin vastauksiin kuin koskaan aiemmin. Tämä on pelin muuttaja kaikkeen monimutkaisista koodausprojekteista syvälliseen tutkimukseen ja luovaan kirjoittamiseen.

Mutta innovaatiot eivät lopu siihen. Gemini 3:ssa on parannetut multimodaaliset ominaisuudet, eli se ei ymmärrä pelkästään tekstiä; Se todella ymmärtää ja integroi saumattomasti tietoa kuvilla, äänellä ja videolla. Voit syöttää sille asiakirjan, kokoustallenteen ja relevantin kuvan, ja se luo yhteyksiä ja tarjoaa yhteenvetoja, jotka ovat järkyttävän tarkkoja ja älykkäitä. Tämä uusi versio on suunniteltu intuitiivisemmaksi, tehokkaammaksi ja lopulta hyödyllisemmäksi monissa sovelluksissa. Se lupaa muuttaa tapaa, jolla olemme vuorovaikutuksessa tekoälyn kanssa, helpottaen monimutkaisia tehtäviä ja avaten ovia täysin uusille innovaatiomuodoille. Valmistaudu, sillä tekoälyn tulevaisuus on täällä, ja sen nimi on Gemini 3

EKONOMIA

MAAILMAN EKONOMIA Katsaus maailmantalouteen 2025

Maailmantalous on vuonna 2025 osoittanut ”hauraan sietokyvyn” merkkejä. Alkuvuoden pelastusista huolimatta globaali kasvu pysyi vakaana noin 3,2 prosentissa. Vaikka laaja taantuma vältettiin, vuotta leimasivat siirtyminen kohti protektionismia ja pandemian jälkeisen nousukiidon hiipuminen.

Kolme mielenkiintoisinta muutosta: Kaupan ”etupainotteisuus”: Ennakoidessaan jyrkkiä tullen korotuksia ja kaupan esteitä, yritykset keskittivät toimituksia vuoden 2025 ensimmäiselle puoliskolle. Tämä johti kauppamäärien ja teollisuustuotannon tilapäiseen piikkiin, kunnes aktiivisuus viileni loppuvuodesta uusien protektionististen toimien astuessa voimaan.

AI-investointien irtautuminen muusta teknologiasta: Perinteisten teknologia-

investointien kohdatessa vastatuulta, tekoälyinvestoinnit kiihtyivät ennätyslukemiin. Sekä NVIDIA että Microsoft ylittivät 4 biljoonan dollarin markkina-arvon, mikä osoittaa tekoälyn muuttuneen spekulatiivisesta trendistä kehittyneiden talouksien tärkeimmäksi investointimoottoriksi.

Eriävä inflaatiokehitys: Hintojen nousun hidastuminen ei ollut yhtenäistä. Euroalue saavutti 2 prosentin inflaatiotavoitteensa odotettua aiemmin, mutta Yhdysvallat kamppaili ”sitkeän” inflaation kanssa palvelukustannusten ja uusien tullen vuoksi. Tämä johti keskuspankkien välisiin eroihin korkopoliitiikassa.

Reference: IMF World Economic Outlook (October 2025) and World Bank Economic Blogs.

VENÄJÄ

VENÄJÄ

Venäjä vähättelee Suomen soiden ennallistamista – ”pelottelua ja propagandaa”

Venäläinen Gazeta-lehti raportoi kriittisesti Suomen ja Puolan päätöksistä ennallistaa suoluaita, joita on julkisuudessa liitetty myös turvallisuuspoliittisiin näkökohtiin. Venäjän duuman puolustusvaliokunnan jäsen Andrei Kolesnik kutsuu toimia täysin merkityksettömiksi.

Kolesnikin mukaan Venäjällä ei ole aikomusta hyökätä Suomeen tai Puolaan, ja hän väittää länsimaiden käyttävän uhkakuvia verovarojen käytön oikeuttamiseen. Hänen lausuntonsa heijastavat Moskovan virallista linjaa, jossa länsimaiden puolustustoimia pidetään liioiteltuina ja tarkoitushakuisina.

Lähde: Gazeta.ru

VENÄJÄ

Lavrov varoittaa ’natsismista’ Euroopan pääkaupungeissa

Venäjän ulkoministeri Sergey Lavrov on provosoivassa puheessaan väittänyt, että natsi-ideologiat ovat heränneet uudelleen Euroopan sydämessä.

Haastattelussa Iranin islamilaisen tasavallan yleisradioyhtiölle 15. joulukuuta 2025 Lavrov kohdisti hyökkäyk-

Jatkuu sivulla 8

VIIKON TAIDE-ELÄMYS

**Albert Edelfelt
Naishahmoja, Kvinnofigurer, 1900
Finlands Nationalgalleris samling /
Konstmuseet Ateneum**

KOVINA AIKONA

Kertomus Suomen viimeisten nälkävuosien ajoilta

**Kirj. KARL A. TAVASTSTJERNA
Suomentanut Juhani Aho
Osa 15.**

— Jos menet kapteenin puheille, niin on parasta, että pistät piippusi taskuun ja nielet suuret sanasi, jos et tahdo tulla ulos heitetyksi!

— Minä ja kapteeni olemme kyllä ennenkin olleet puheissa, vastasi pohjalainen varmasti ja päättään kääntämättä sitoessaan Ruskon marhamintaa renkaaseen.

Anna Mellilä seisoi hetken aikaa epäroivänä ja suutuksissaan eikä voinut mennä tiehensäkään. Pohjalainen oli nyt sitonut kiinni hevossensa ja lähti piippu hampaissa menemään päärakenusta kohden, mutta röyhkeä ryhti oli jo koko lailla pehmentynyt. Kun hän kulki Anna Mellilän ohitse, katsahti hän häneen naurahtaen, otti piipun hampaistaan ja osoitti sen pitkällä varrella porstuan rappuja.

— Tuollako se asuu?

Anna Mellilä ei osannut muuta kuin nyökäyttää myöntävästi päätään. Tuon miehen kanssa ei ollut niinkään helppo tulla toimeen. Ja tutkivalla katseella koetti hän punnita hänen arvoaan. Tarkastus päättyi pohjalaisen eduksi, sillä sellaista varmuutta ei hän ollut koskaan huomannut palvelukseen pyrkijöissä. Se oli luultavasti sittenkin talollinen, joka tuli kapteenin luo tukkiasioissa, tai voi se myöskin olla metsän ostaja, jolla oli tuhansia markkoja povitaskussa. Ei se olisi ehkä niinkään halveksittava, ja hän ehti jo merkitä, ettei sillä ollut sormustakaan vasemman käden nimettömässä sormessa. Hän muutti yhtäkkiä äänensä ja huusi jälkeen, että kapteeni oli työhuoneessaan, ensimmäinen ovi oikealla.

Tuo neuvo oli tarpeeton, sillä samassa huomasi pohjalainen terävät silmät, jotka tarkastivat häntä ikkunan takaa, ja hän vei vaistomaisesti käden hattuunsa, mutta se liike ei kuitenkaan vaikuttanut niin, että silmät tuolla sisällä olisivat vähääkään rävähtäneet.

Pohjalaisen varmuus alkoi vähän laimeta, vaikka hän veikin kätensä povitaskuun ja tunsii siellä nahkakukkaronsa, jossa oli

kolmekymmentä markkaa seteleinä ja muutamia hopearahoja lisäksi. Tuon omaisuutensa oli hän ansainnut osaksi lumppukuormallaan, osaksi saanut ne kaksiviikkoisesta työstään Kotkaisuissa, jossa kiirein työaika nyt oli ohi ja josta hänet oli irtisanottu eilen. Onnellisen sattuman kautta oli hän tullut välttäneeksi monet salakapakat lähellä uutta rautatien rakennusta, ja sen tähden oli hänen itseluottamuksensa rajaton, kun hän tänään koskematon pääoma taskussaan tuli uutta työnansiota hakemaan. Ennen hän tarjoutuisi Herrasaaren hienon kapteenin palvelukseen kuin rupeaisi vedättämään hiekkaa rautatien rakennukselle, sillä hän oli oppinut huomaamaan, että hänen reippautensa vaikutti enemmän paikkakunnan rahvaaseen kuin sellaisiin seikkailijoihin kuin rautatien työmiehet. Vaikka ansaitsisikin muutamia pennejä vähemmän päivässä, niin olisi sentään suoranaista voittoa siitä, että pysyisi erillään viinasta, joka tulvaili puolen penin-kulman alalla kahden puolen linjaa.

Kapteeni oli koko ajan seurannut kohtausta, joka tapahtui hänen silmänsä edessä, vaikkeivät molemmat päähenkilöt sitä ollenkaan olleet huomanneet. Se oli jotain hyvin harvinaista.

Hän seurasi puoleksi hymyillen meijerikön ylenkatsetta ja voi lukea liikkeistä hänen salaisimmatkin ajatuksensa. Ja kun pohjalainen pääsi taistelussa voittajaksi, oli kapteeni siitä hiukan iloissaan, sillä hän oli heti ensi kerran miehen nähtyään mieltynyt hänen miehellekkäiseen suoruteensa — siinä oli jotain kunollista, sotilaallista tuossa mieheessä. Ja hän päätti asettaa hänet koetukselle, kun hän tulisi tänne hänen puheilleen. Ehkä tämä oli se mies, jota hän tarvitsi!

Kohta kuuluikin kahden kärkean kengän koputusta ovensuumatolla ja pohjalainen astui sisään niin toisenmäköisenä kuin äsken ulkona kartanolla, että kapteenin suupielet vetäytyivät hie-noon hymyyn. Pohjalainen huomasi sen ja tuli vähän hämilleen. Hän arvasi heti, että kapteeni oli nähnyt hänen tulonsa, ja tuli yhä epävarmemmaksi. Mutta kun kapteeni sanoi ensimmäisen sanansa, rauhoittui hän taas. Sehän oli ystävällinen, vaikka hiukan tuntuikin naurua pidättelevän, mikä vähän loukkasi Kalle Pihliä.

— No — sehän ole se pohjalainen, kun kuljetti lumppuja periruuksiin, sanoi kapteeni.

— Se on, minä olen Kalle Pihl.

— Ja mite sine tahto?

— Mitäpähän sitä muuta kuin työnansiota... Hevospäivätöitä.

— Jassoo. Joko loppu herrassöötinkin tykönä?

— Jo siellä loppui.

— No, no, — saaraan katso tykö; — ehkä aina löyty yhtä ja toista riskille miehelle.

Nyt ojensihe jo pohjalainen ja hiveli leukaansa. Silloin lopetti kapteeni yhtäkkiä kysymyksensä, katsahti huolettomasti kattoon ja virkkoi:

sensä suuriin poliittisiin keskuksiin kuten Brysseliin, Berliiniin, Lontooseen ja Pariisiin sekä Baltian maihin, syyttään niitä ”räikeistä natsimenetelmistä” nykyisissä geopoliittisissa strategioissaan.

Lavrov veti historiallisia yhtäläisyyksiä ja ehdotti, että lännen tuki nykyiselle Ukrainan hallitukselle heijastaa Adolf Hitlerin ja Napoleon Bonaparten toimia. Hän arvosteli eurooppalaisia johtajia siitä, että he väitetyti sivuuttivat sen, mitä hän kuvasi natsien käytännöiksi Ukrainassa. Nämä lausunnot vahvistavat Moskovan länsivastaisen retoriikan entisestään ja kehystävät käynnissä olevan konfliktin perustavanlaatuiseksi taisteluksi ääriajatuksia vastaan. Vaikka nämä väitteet ovat erittäin kiistanalaisia ja länsimaiden viranomaiset hylkäävät ne, ne antavat terävän kuvan Kremlin nykyisestä maailmankuvasta ja Venäjän ja Euroopan välisestä diplomaattisesta kuilusta.

Lähde: Venäjän federaation ulkoministeriö
Kuva: Wikimedia Commons, US Department of State, Public Domain

AVARUUS

SUPERKUU

Kolme superkuuta valaisevat yötaivaan vuonna 2026. Jouluaattona nauhimme superkuusta!

Vuosi 2026 tarjoaa näyttäviä elämyksiä tähti-harrastajille ja luonnon ystäville, kun kolme perättäistä superkuuta nousee horisonttiin. Nämä taivaalliset näytökset sijoittuvat kesän ja alkusyksyn kuukausille.

Superkuu syntyy, kun täysikuu on radallaan lähimpänä maata. Tällöin kuu näyttää tavallista suuremmalta ja sen loiste on huomattavasti kirkkaampi. Vuoden 2026 superkuut nähdään tammikun 3, marraskuun 24 ja joulukuun 24 päivänä. Erityisesti heinäkuun täysikuu on vuoden lähin ja siten vaikuttavin. Ilmiö on parhaimmillaan heti kuun noustessa, jolloin maaston ja horisontin vertailukohteet saavat sen näyttämään valtavalta. Nyt onkin hyvä aika merkitä päivämäärät kalenteriin ja valmistautua upeisiin valokuvaushetkiin.

3I/ATLAS

Mitä Tiedämme Komeetta 3I/ATLASista?

Avaruudesta saapunut komeetta kulkee parhaillaan aurinkokuntamme läpi. Kohde, nimeltään 3I/ATLAS, on vasta kolmas vahvistettu aurinkokuntamme ulkopuolelta havaittu interstellaarinen kappale. Sen löysi 1. heinäkuuta 2025 Chilessä sijaitseva NASA:n rahoittama ATLAS-teleskooppi, ja sen radan hyperbolinen muoto kertoo, ettei se jää kiertämään aurinkoa vaan jatkaa matkaansa interstellaiseen avaruuteen. Astronomit arvioivat komeetan ytimen olevan noin 440 metristä 5,6 kilometriin ja se teki lähimmän lähestymisensä aurinkoon 30. lokakuuta 2025. Lähimmillään Maahan 19. joulukuuta 2025 se oli edelleen noin 170 miljoonan mailin päässä – liian kaukana aiheuttaakseen vaaraa. Tutkijat tarkkailevat 3I/ATLASia Hubble- ja Webb-teleskoopeilla saadakseen tietoa sen koostumuksesta ja alkuperästä. Koska se on peräisin toisesta tähtijärjestelmästä, se tarjoaa harvinaisen mahdollisuuden tutkia kaukaisten planeettajärjestelmien alkuainetta. Lähde: NASA Science: 3I/ATLAS Facts and FAQs. Kuva: NASA, ESA, STScI, D. Jewitt (UCLA), M.-T. Hui (Shanghai Astronomical Observatory). Image Processing: J. DePasquale (STScI)

LEHEMME SISÄLTÖ ON TUOTETTU VASTUULLISESTI. OLEMME SITOUTUNEET JOURNALISTIN OHJEISIIN.
Lue ohjeet: https://jsn.fi/journalistin-ohjeet/

Public domain

AVARUUSMATKAILU

Ihmiskunnan suuri harppaus takaisin Kuuhun

NASAn Artemis II -lento tekee historiaa olemalla ensimmäinen miehitetty lento Kuun läheisyyteen yli 50 vuoteen.

Vuodelle 2026 suunniteltu lento vie neljä astronauttia – Reid Wisemanin, Victor Gloverin, Christina Kochin ja Jeremy Hansenin – historialliselle matkalle Kuun ympäri. Kymmenen päivää kestävän lennon aikana miehistö testaa Orion-aluksen eloonjäämisjärjestelmiä ja navigointikykyä. Vaikka tällä kertaa ei laskeuduta Kuun pinnalle, lento on kriittinen askel kohti tulevaisuuden pysyviä kuutukikohtia. Artemis II avaa uuden aikakauden avaruustutkimuksessa ja osoittaa ihmiskunnan olevan valmis matkamaan syvemmälle avaruuteen kuin koskaan aiemmin

Reference: NASA - Artemis II Mission

ILMASTO

ILMASTONMUUTOS

Vuosi 2025 nousemassa yhdeksi historian kuumimmista

Copernicus-ilmastopalvelun mukaan vuosi 2025 on ollut poikkeuksellisen lämmin, ja kulunut marraskuu oli historian kolmanneksi lämpimin. Tutkijat raportoivat, että vuoden maailmanlaajuinen keskilämpötila on lähellä 1,5 astetta yli esiteollisen ajan tason, mikä on kriittinen kynnyys kansainvälisissä ilmastotavoitteissa. Lämpenemistä ajavat kasvihuonekaasupäästöt sekä merten jatkuva korkea lämpötila.

Korkeat lämpötilat ovat lisänneet sään ääri-ilmiöitä eri puolilla maailmaa, kuten rajuja myrskyjä ja muuttuneita sademääriä. Vaikka vuosi 2024 pysyy edelleen mittaushistorian kuumimpana, vuosi 2025 vahvistaa huolestuttavan ja jatkuvan lämpenemissuuntauksen. Nämä havainnot muistuttavat kansainvälisten ilmastotoimien kiireellisyydestä, jotta maapallon kuumenemisen pitkäaikaisia vaikutuksia voitaisiin hillitää.

ILMASTONMUUTOS

Arktisen jään sulaminen kiihtyy

Tutkimuksen mukaan Arktisen alueen merijää sulautui tänä vuonna nopeammin kuin aiempina vuosi-kymmeninä.

Syksyn jääpeite oli historiallisen ohut, mikä huolestuttaa tutkijoita. Ilmastomuutoksen seurauksena Arktisen alueen sulaminen kiihdyttää merenpinnan nousua ja muuttaa globaalien merivirtojen dynamiikkaa. Arktisen alueen eläimet, kuten jääkarhut ja hylkeet, kärsivät elinympäristön kutistumisesta. Tutkijat varoittavat, että jos päästöjä ei saada kuriin, jään sulaminen voi käynnistää palautumattomia ympäristöprosesseja (NASA 2025).

Lähde: NASA. 2025. Arctic Sea Ice Extent Annual Report. National Aeronautics and Space Administration.

8 Waasan Päivälehti, 18 tammikuuta, 2026

HUUMORI SATA

VUOTTA SITTEN

ENSIMMÄINEN KOVAAÄNINEN

Hän: Ensimmäinen kaiutin tehtiin luusta.
Hän: Onko se mahdollista?
Hän: Kyllä, Aadamin kylkiluusta.

KUIN NÄET JA ET NÄE
Opettaja: Asioita, joita näet, kutsutaan konkreettisiksi tai todellisiksi, asioita, joita et näe, kutsutaan,
- No Lisa O-o-o-
Lisa: Säädtyöntä.

MAALARI VAI RUNOILIJA
- En tiedä, tuleeko minusta runoilija vai taidemaalari.
- Ryhdy maalariksi.
- Oletko nähnyt maalauksiani?
— Ei, mies, olen lukenut muutaman runosi.

13 PÖYDÄSSÄ
Haittaako sinua, jos se on kolmetoista pöydässä?
— Kyllä, jos vain on ruokaa kahdelletoista.

ROLLS-ROYCE
Anna: - Oliko se rakkautta ensisilmäyksellä?
Dagny: - Ehdottomasti. Heti kun näin hänet uudessa Rolls-Roycessa.

TYÖ EI TAPAA KETÄÄN
– Mikset tee töitä? Kova työ ei koskaan tapa ketään.
– Sinä erehdyt. Menetin molemmat vaimoni sillä tavalla.

PAKO
'''Onko pojalla mitään erityisiä merkkejä, joista hänet tunnistaa'', poliisi-konstaapeli kysyi isältä, jonka poika oli paennut. — Ei, en vielä, mutta jos vain saan hänet kiinni, ei kestä

kauan, ennen kuin asia on niin.

LUNDBERG
– Tunnetko Lundbergin?
- Tunnen! Tunnen hänet niin hyvin, etten enää tunne häntä.

EI KOTONA
Rouva: Tässä tulee rouva Petterson, sanokaa minulle, etten ole kotona.
Maid: Hyvä rouva. Vaimo: No, mitä hän sanoi.
Maid: Ylistys Jumalalle.

KAUNIS
— Ja sitten hänellä on niin kaunis ilme kasvoillaan.
– Kyllä, missä muualla hänellä se sitten olisi?

KOULUSSA
Opettaja: No, Karl, voitko mainita pari esimerkkiä jostain, joka on läpinäkyvää.
Karl: Aita ja avaimenreikä.

AIKA NAIMISIIN. HETI!
— Maud meni astrologin luo kysymään, milloin hänen olisi parasta mennä naimisiin.
– No, mitä hän sanoi hänelle.
— Hän katsoi häntä hetken ja käski hänen tarttua ensimmäiseen parhaaseen tilaisuuteen.

MATKATAVARAT
– Missä ovat kaikki matkatavarasi.
– Olen menettänyt sen.
— Kaikkea? Miten se tapahtui?
– Korkki putosi pois.

HUONO LAULU

Astronomic picture of the week:

Aurora around Saturn's North Pole

Are Saturn's auroras like Earth's? To help answer this question, the Hubble Space Telescope and the Cassini spacecraft monitored Saturn's North Pole simultaneously during Cassini's final orbits around the gas giant in September 2017.

Image Credit: NASA, ESA, Hubble, OPAL Program, J. DePasquale (STScI), L. Lamy (Obs. Paris)
Explanation: Are Saturn’s auroras like Earth’s? To help answer this question, the Hubble Space Telescope and

Ensi viikolla:

BLOGGI-KIRJOITTAJAT

Kirjoita Waasan Päivälehteen – Etsimme bloggaajia!

Rakastatko ajatustesi, kokemustesi tai asiantuntemuksesi jakamista? Waasan Päivälehti etsii intohimoisia kirjoittajia, jotka haluavat luoda mielenkiintoista sisältöä lukijoillemme.

Kirjoitatpa sitten paikallisista uutisista, kulttuurista, elämäntavasta, yrittäjyydestä tai omista kokemuksistasi – äänesi on tervetullut!

Kirjoittaminen *Waasan Päivälehdelle* on loistava tapa saada tekstit laajemmin luetuiksi, tutustua uusiin ihmisiin ja kehittää luovuut-tasi. Aiempaa kokemusta ei tarvita – tärkeintä on into ja ideat! Arvo-stamme monipuolisia näkökulmia ja uusia ääniä, jotka kuvastavat yhteisöimme elinvoimaa.

Kiinnostuitko? Lähetä meille blogi-idea tai pieni näyteteksti, ja julkaisemme tekstisi mielellämme. Tule mukaan tekemään *Waasan Päivälehteä* paikka merkityksellisille keskusteluille ja inspiroiville tarinoille!

Ota yhteyttä sähköpostitse waasanpaivalehti@gmail.com lisä-tietoja varten. Odotamme innolla kuulevamme sinusta!

Waasan Päivälehti

Moderni sanomalehti, jonka ulkoasuun on piirteitä 1870-luvun lehdistöstä. . Silloin sanomalehdissä oli vain 4-8 sivua. Paljon tekstiä, mutta ei kuvia ollenkaan, joten muutamassa sivussa on paljon luettavaa.

Lehti sisältää lainauksia vanhoista päivälehdistä, jotka on otettu Kansallisarkistosta (digi.kansalliskirjasto.fi). GPT3, Gemini ja Monica tekevät osan rutiininomaisesta toimitustyöstä, kuten käännöstyö, korrehtuurin luku ja lyhyen notit-sien kirjoittaminen. Kaikki tekstit on tarkastettu toimittajilla ja toimitus vastaa tekstien sisällöstä.

Waasan Päivälehti on päivälehtityyppinen julkaisu, toistaiseksi se ilmestyy sunnuntaiaamuisin. mutta tavoitteenamme on että se jatkossa ilmestyy joka aamu.

Lehti on luettavissa verkossa ilmaiseksi.

Päätoimittaja on Hans Björknäs.

Lukijoiden kirjoitukset ovat tervetulleet!

Lehti on paikallisessa omistuksessa ja tulee sellaisena pysymään.

Toimitus: Waasan Päivälehti, Koulukatu 37 B 7, 65100 Vaasa, puhelin +358-40-5462455.

Helsingin toimitus: Waasan Päivälehti, Toinen linja 9 B 36, 00530 Helsinki. Puhelin +358-40-5462455. Ilmoitukset pyydetään lähettämään emaililla jpg-muodossa.

Email: waasanpaivalehti@gmail.com

Lukijoilta

Erittäin mielellämme vastaan lukijoidemme kommentteja. Kommentteja, tarinoita, muistoja, keskustelua, uutisia kotoa. Tämä on luultavasti tämän paperin tärkein osa.

Mutta tilaa on rajoitetusti, joten kirjoita mahdollisimman lyhyesti! Joten lähetä viestit osoitteeseen: waasanpaivalehti@gmail.com

Ilmoita WP:ssä

Tässä historiallisessa ja hypermodernissa päivälehdessä ensimmäisten joukossa mainostamisella voi olla PR-arvoa.

waasanpaivalehti@gmail.com
jpg-, tiff- tai png-muodossa. Mainokset pienennetään sitten 46 mm:n sarakkeen leveyteen.

Ota yhteyttä: waasanpaivalehti@gmail.com

Waasan Päivälehti
waasanpaivalehti@gmail.com